

JULIJ-AUGUST 1988

DUHOVNO
ŽIVLJENJE

MISION DE LA FAMILIA

La familia entera suele ser considerada como una "Iglesia doméstica", pues Cristo, presente en ella, la enriquece con su gracia y la une a sí, como porción de su gran familia que es la Iglesia universal. En esta comunión se destaca el intercambio educativo, mediante el cual los padres ejercen su autoridad como un verdadero servicio, a la vez que se enriquecen al recibir valores de sus propios hijos. El objetivo de la educación es hacer de éstos personas libres, responsables, auténticos cristianos que sepan desempeñarse en la vida.

Todo esto requiere espíritu de sacrificio, pronta y generosa colaboración de cada uno, comprensión, tolerancia, diálogo. Cada familia está llamada, sobre todo en el ambiente actual, a hacer la experiencia gozosa y renovada de la "reconciliación", esto es, de la comunión reconstruida, de la unidad nuevamente encontrada. El país y el continente lo necesitan más que nunca.

En la actualidad se suele exaltar los valores del compañerismo y la complementariedad en la pareja. Hay que poner de relieve en igual medida también otra gran cometido de la pareja, llamada a ponerse al servicio de la vida; de una vida, la del hijo.

Conferencia Episcopal Argentina

.....
Zavoljo tehničnih razlogov izide ta številka naše revije kot dvojna, za dva meseca skupaj. Izdali pa bomo zato posamične številke za vse naslednje mesece do konca leta.
.....

VIII. TOMBOLA "DŽ" V NEDELJO 10. JULIJA 1988

TOMBOLA!

DUHOVNEGA ŽIVLJENJA

"DUHOVNO ŽIVLJENJE" RAČUNA NA TVOJE PRIJATELJSTVO!

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

LETO 55

JULIJ-AVGUST 1988

Za sklep Marijinega leta

15. avgusta, na praznik Marijinega vnebovzvetja, se bo po vsem katoliškem svetu zaključilo Marijino leto. Na različne načine bodo celi narodi, organizacije in posamezniki izpovedali svojo ljubezen in pobožnost do naše nebeške matere Marije.

Marijino leto je bilo brez dvoma leto velikih milosti za posameznike in za celotno človeštvo, kajti sv. oče ga gotovo ni proglasil brez posebnega navdihnjenja od zgoraj, ki ga je, kot vse druge milosti, izprosila Marija, srednica vseh milosti. Te pozitivne duhovne bilance seveda na zemlji nihče ne more narediti. Gre za skrivnost vsake duše, v neki meri znano le duši, v vsej polnosti pa samo Bogu. Samo večnost nam bo odkrila, koliko sadov je rodilo Marijino leto v Cerкви in v svetu.

Človeštvo se nahaja na usodni prelomnici svoje zgodovine. Prestopamo prag nekega novega zgodovinskega obdobja. Vsem je jasno, da človeštvo trpi neke varste porodne bolečine. Zato ni čudno, da nas prevzema neki kolektivni strah in tesnoba pred negotovo bodočnostjo. Svet je v težki krizi, in ta je predvsem duhovnega, verskega in moralnega značaja. Del človeštva je zajel ateizem ali vsaj religiozno indiferentnost. V znanosti in tehniki smo v nekaj desetletjih res napredovali kot prej dolga stoletja ne. Žal pa s snovnim napredkom ni držal koraka duhovni napredek človeštva. Nasprotno, doživljamo duhovno krizo, kakršne morda še nikdar v zgodovini. Včasih se zdi, da se rušijo sami temelji dosedanje duhovne zgradbe, kulture, vere in morale, na katerih so gradila stoletja. Moralno pro-

padanje se širi med množice kot kužna bolezen, ki je na vidz ni mogoče več zaustaviti.

V imenu božjem Cerkev opozarja, svari in vabi k povratku k Bogu, kajti kriza je predvsem v tem, da hočemo graditi brez Njega in celo proti Njemu. Kot je nekdaj Bog pošiljal k svojemu izvoljenemu ljudstvu preroke, da so ga svarili in opominjali, tako tudi danes pošilja človeštvu glasnike. Med temi je prva Cerkev. Vabi človeka, naj na stežaj odpre vrata Kristusu, kajti le v njem je rešitev. Le on je Luč sveta, ki razsvetljuje vsakega človeka. Luč, da bi človeštvo ne hodilo v temi.

Pošilja pa na svet tudi svojo lastno mater, našo nebeško mater Marijo. Od Lurda prek Fatime do današnjih prikazovanj in razodetij na več krajih zemlje govori Marija nam, svojim otrokom. Tolaži, bodri, pa tudi opominja in svari. Je materinsko zaskrbljena za našo časno, še bolj pa večno usodo. Upa in pričakuje, da bomo ponižno, preprosto, prislunih glasu njenega zaskrbljenega materinskega srca. Kot žalostna mati se ljubeče sklanja nad rane svojih otrok, da bi olajšala trpljenje. Trpi z nami in za nas, ker nas vidi v tolikšni nevarnosti. Kajti ona ve za nevarnost, v kateri se nahajamo. Zato nam ponuja pomoč in prosi, naj jo sprejmemo. Vabi nas, da se zatečemo k njej, da nam bo ona od svojega Sina in našega Odrešenika izprosila pomoč.

Njen klic in prošnja sta jasna in določna. Najprej nas vabi in poziva k molitvi. Ve, da molitev prodira oblake, da se vsemogočni Bog ponižni molitvi ne more ustavljati. In posebej nas vse prosi, naj molimo njeno molitev: sveti rožni venec. Molitev, ki ji je tako pri srcu. Preprosta, vsakemu dostopna molitev, pri kateri se v imenu Kristusovega odrešenja obračamo k nebu po pomoč. Marija povsod in vedno znova ponavlja prošnjo, naj veliko molimo in to predvsem rožni venec.

Prosi pa tudi za posvetitev njenemu brezmadežnemu Srcu. Če se bomo njej predali kot majhni otroci — in samo takih je nebeško kraljestvo —, se bo naselil mir v naša srca in mir na svet. Želi, da se popolnoma zaupamo njeni materinski ljubezni in skrbi. Brez strahu bomo gledali v bodočnost. In v spravo za žalitve, ki jih ljudje prizadevajo njenemu brezmadežnemu Srcu naj bi opravljali tudi po božnost prvih sobot, na katere navezuje Marija tako velike milosti.

Končno nas vabi k resni pokori in spreobrnjenju. Naj delamo pokoro za svoje lastne grehe in za grehe svojih bratov, vseh ljudi. Pokoro, ki naj obstoji najprej v vestnem in vztrajnem izpolnjevanju naše vsakdanje dolžnosti — ta pokora je vsem dostopna, čeprav ne vedno lahka — potem pa tudi, da s pristovoljno žrtvijo

skušamo "dopolnjevati, kar manjka Kristusovemu trpljenju". Tako doprinašamo svoj delež pri zveličanju samih sebe in svojih bratov — vseh ljudi.

„Mati Marija na tuje je šla...“ (Jože Beranek)

Marija kliče in vabi vse ljudi. Vsi smo njeni otroci. Njena ljubezen in dobrota nima meja. Bog daj, da je Marijino leŕo v nas obrodilo sklep, da se posvetimo in izročimo njenemu materinskemu Srcu in to posvetitev tudi živimo; da z molitvijo, zlasti roŕnega venca, izprosimo spreobrnjenje in mir sebi in svetu; in končno, da s pokoro priključimo boŕje usmiljenje na ogroŕano ŕloveŕtvo.

Lojze Kukovica

Ob prazniku Marijinega vnebovzetja

Leta 1965 so se ruski ŕasnikarji v mestu Firenze zaustavili pri znanem ŕupanu Giorgiu La Pira. Bil je znan politik, kot ŕlovek in kristjan skrajno dosleden in nadelen, v odnosu do drugih pa gibŕen in odprt. To je bil razlog, da so se v ŕasu ohlajenih odnosov ruski ŕasnikarji ustavili pri krŕŕanskem politiku. Omenimo ŕe, da priprave za beatifikacijo in kanonizacijo tega moŕa resno napredujejo. Po toplem sprejemu in uradnih pogovorih je ŕupan La Pira presenetil navzoŕe: „A veste, da smo mi kristjani veliko bolj materialisti kakor pa vi, ki se imate za prave materialiste in trdite, da se ne ŕelite ukvarjati z duhovnimi reŕmi. Trdim,“ je nadaljeval ŕupan, „da smo mi kristjani edini resniŕni materialisti!“ Za hip je nastala zadrega, ŕasnikarji so utihneli, La Pira pa je sam pojasnil: „Glejte, mi kristjani verujemo v vstajenje mesa. Niŕ od tega, kar smo, se ne bo izgubilo. Mi verujemo, da bomo veŕno ŕiveli. Vi pa ste prepriŕani v lastni konec. . . .“

Giorgio La Pira je kot prisrŕen ŕlovek znal take pogovore voditi na osreŕujoŕ naŕin, ne da bi koga ŕalil.

V zgodovini ŕloveŕtva ni le Kristus premagal smrti in poveljŕan stopil na Oŕetovo desnico! To se je zgodilo tudi njegovi najoŕŕji sodelavki, njegovi materi in druŕiŕi Mariji. Vzeta je bila v nebo k svojemu Sinu takoj ob koncu zemeljskega ŕivljenja in sicer z vso svojo osebnostjo. To je ŕetrta verska resnica o Devici Mariji, brezmadeŕni boŕŕji Materi.

Prva cerkev med slovŕnskimi narodom je bila posveŕena Mariji Vnebovzeti. Od Gospe Svete na Koroŕskem se je to zaupanje v poveljŕano Mater razŕirjalo med celotnim slovŕnskimi narodom. Njej v ŕast so kot izraz velikega zaupanja gradili vedno nove cerkve. Tako imamo tudi pri tej verski resnici opraviti z zanimivim dogajanjem skozi celo tisoŕletje. Obŕudujemo lahko, s kakŕno previdnostjo in doslednostjo Cerkev razglaŕa verske resnice, tisto vsebino naŕe vere, ki jo moramo spre-

V nedeljo 21. avgusta bomo Slovenci v Argentini z romanjem k lurški Mariji v Santos Lugares zaključili Marijino leto.

Jeti s pokorščino razuma. Božje ljudstvo na Vzhodu je začelo obhajati praznik Marije Vnebovzete od 6. stoletja naprej. V Italiji se začne ta praznik razcvetati v 7. stoletju, v 8. stoletju pa praznovanje prevzamejo vsi evropski narodi. Ko je hotel papež Hadrijan I. v začetku 8. stoletja počastiti Karla Velikega, mu je poslal v dar dragoceno knjigo molitev v čast vnebovzete Mariji.

Kako torej, da je Cerkev to versko resnico razglasila komaj 1. novembra 1950? Kakšni so bili razlogi, da je tako dolgo odlagala?

Tudi za to resnico velja, da nikjer v svetem pismu ne najdemo besedila, ki bi čisto izrecno

in s povsem enoumno trditvijo govorilo o Marijinem vnebovzetju. Vemo, da je najboljša razlaga svetega pisma sveto pismo samo. To pomeni, da ga moramo jemati v celoti in tudi iz njegove celote sklepati. Cerkev, ki je romarica na poti vere, more ob delovanju Svetega Duha, ki jo vodi k popolni resnici, spoznavati vedno popolnejšo resnico.

Voditelji in učitelji Cerkve, zlasti pa svetniške osebe v Cerkvi, osebe, ki so se v molitvi poglabljale v božjo skrivnost, so vedno bolj dojemali, kako nekaj velikega je to, da je Marija božja mati, da je ona nositeljica živega Boga, da je ona svetišče večnega božjega Sina. Če nam Bog sam naroča, naj spoštujemo svoje starše, mar ne bo tega najprej in najbolj izpolnil božji Sin sam? Če je bila Marija od vsega začetka življenja napolnjena z milostjo in je vedno ohranjala svoje srce, dušo in telo za Boga, če se njenega bitja nikdar ni dotaknila senca zla, se je tudi ni mogla dotakniti senca smrti, kolikor smrt pomeni ločevanje in ponižanje. Če že stara zaveza napoveduje v svoji prvi svetopisemski knjigi sovraštvo med zlom in ženo, potem velja to v vsej polnosti in v vsakem oziru: zlo in trohnjenje božje Matere ni moglo imeti v oblasti.

Če ima že starozavezna skrinja zaveze pomembno vlogo in je bila neuničljiva, kaj je potem šele Marija, ki je nosila v svojem

telesu začetnika nove in večne zaveze. Nova skrinja zaveze, Marijina osebnost torej, ni mogla biti podvržena trohljivosti.

Na poveličanje Marijine duše in telesa pa lahko še posebej sklepamo zaradi tako zvestega poslušanja božje besede. Božja beseda je „Duh in življenje“.

Do takega sklepanja so prihajali cerkveni očetje in verske skupnosti skozi vsa stoletja. Leta 1942 sta dva jezuitska patra zbrala v dveh zajetnih knjigah okrog dvesto uradnih prošenj, ki so jih posamezniki ali skupine, vladarji ali redovne skupnosti naslovili na papeža, naj vendar že razglasi to versko resnico. Tedaj se je želja po razglasitvi še bolj poživila. Pij XII. je leta 1946 napisal posebno okrožnico vsem škofom sveta in jih povprašal o dvojnem: ali se jim zdi, da je možno razglasiti versko resnico o Marijinem vnebovzetju in, če je možno, ali se jim zdi primerno to storiti v tem času. Božje ljudstvo je po svojih pastirjih odgovorilo pozitivno, kar je v Cerkvi zbudilo pravi val navdušenja. Ob prazniku vseh svetih leta 1950 je torej Pij XII. s svojo vrhovno oblastjo razglasil četrto versko resnico o Mariji. Za leto 1953-54 je uradno določil prvo Marijino leto v katoliški Cerkvi in sicer ob stoletnici razglasitve verske resnice o Marijinem brezmadežnem spočetju.

Verska resnica o Marijinem vnebovzetju ima za nas kristjane

LE ENA

Cvetice vse zvenijo,
le ena večno cvete
in Bogu slavo plete:
skrivnostna roža.

Luči vse potemnijo,
le ena ne ugasne,
poti nam kaže jasne:
Danica zgodnja.

Štefan Steiner

velik pomen. Predvsem hoče pospeshevati spoštovanje do naših teles, zlasti še do teles žena. Naša telesa so nekaj svetega, določena ne za izživljanje, marveč za večno življenje.

Ta verska resnica nasprotuje tisti nezreli miselnosti našega časa, ki meni, da lahko zemljo spremenimo v raj. Porabništvo, neurejena spolnost, mamila in vse druge oblike zasvojenosti človeka ne morejo osrečiti. Blaženost bo človeka prevzela komaj v večnosti. Zemeljsko življenje je prav zaradi tega lepo in hkrati odgovorno resno, ker tukaj in zdaj pripravljamo in gradimo svojo lastno prihodnost, večno prihodnost.

V nebesih poveličana Marija nam sveti kot svetla zvezda upanja. Nikomur izmed nas ni treba obupovati. Vsaki še tako temni noči sledi velikonočno jutro, vsakemu, še tako težkemu velikemu petku sledi velika nedelja.

Cerkev zato s takim veseljem obhaja praznik Marijinega vnebovzetja.

Stanislav Hočevar

Izjava o družini

II. katoliškega shoda Slovencev v Argentini

1. Ob zmedah in zablodah našega časa in okolja je treba skrbeti za zdravo rast naših družin, da se bodo v njih oblikovale zrele krščanske osebnosti. Načela o družinskem življenju bodo naši starši, vzgojitelji, pripravniki na zakon in mladi sploh zajemali iz jasnega nauka Cerkve.

2. Miselnost in način življenja, ki označujeta današnjo potrošniško družbo, sta nasledek upadanja vernosti. Zato bodo starši prikazovali

otrokom pravo vrednostno lestvico, da bodo rasli v zavesti, da so božja stvar in da so poklicani k božji časti in službi.

3. Ker je krščanska družina Cerkev v malem, bodo naše družine čutile in sodelovale tudi z vesoljno Cerkvijo. V svojem okrilju bodo pospeševale poznanje verskega nauka Cerkve in življenje po njenem npravnem učenju. V skrbi za rast vesoljne Cerkve bodo obenem z vzgovo k oče-

Izjavo shoda o družini sta prebrala zakonca Tomaž in Kristina Rant (foto Jože Tomaževič).

tovskemu in materinskemu poklicu budile tudi čut za klic k neposredni božji službi.

4. Pobujali bomo, da se uveljavi po naših družinah redna družinska molitev, ki je po Jezusovem zagotovilu poročstvo njegove prisotnosti in tudi močno sredstvo za utrjevanje družinskih vezi. K molitvi naj spominjata križ in Sveto pismo, ki naj imata v naših domovih častno mesto. V molitvene namene bomo vključevali tudi Slovenijo in predvsem njene duhovne potrebe.

5. Ob današnjem splošnem begu pred slehernim naporom in iskanju neomejenih užitkov bomo uravnavali družinsko življenje in vzgojo v duhu osebne odpovedi in po krščanskem gledanju na trpljenje. Odpirali bomo krščanski pogled tudi na srečna dogajanja v družinah, na razvedrilo in zabavo.

6. Naše družine si bodo po močeh prizadevale, da bodo posvečevale Gospodov dan s skupno udeležbo pri slovenski službi božji; mašna berila in pridige pa se bodo vsaj nekaj obravnavale tudi doma, da se tako utrdi nauk in duhovno razpoloženje dneva.

7. Pospeševali bomo velikodušno sprejemanje rodilnega daru v močnem in treznem zaupanju v božje varstvo in v soglasju z naravnimi omejitvamj odgovornega očetovstva in materinstva. Številne družine bomo spoštovali in podpirali. Varovali bomo, da se ne izgublja čut za materinstvo in zavest o naravnem poslanstvu žene k vzreji in vzgoji otrok, kar naj bo res pglavitna skrb ma-

tere. Prikazovali bomo tudi neogibno potrebo po prisotnosti in sodelovanju očeta za celotno rast osebnosti.

8. V družinah bomo skrbeli za tako ozračje, da bo v njem vedno volja za odprt in zaupen razgovor staršev med seboj in z otroki. Ustvarjali bomo tudi razpoloženje za sprejemanje verskega in duhovnovzgojnega tiska, ob katerem bomo pobujali medsebojne razgovore.

9. Starši bodo posebej skrbeli, da se njihovi otroci primerno pripravljajo za prihodnje zakonsko in družinsko življenje. Radi bodo pri tem sprejemali pomoč, ki jim jo dajejo skupne pobude, in bodo z njimi sodelovali.

10. Mladi zakonci bodo med seboj posebej pobujali zavest, da so prejeli od staršev vrednote katoliške vere in slovenstva, in bodo tudi svojim otrokom vlivali ljubezen do teh vrednot.

11. Zavedamo se, da moderna družbena občila, ki so sicer izraz velikega civilizacijskega napredka, s preveliko močjo vdirajo v zasebno in družinsko področje in lahko hudo ovirajo prizadevanja za zdravo duhovno in duševno rast družine. Zato bomo previdno izbirali med časopisi, revijami in knjigami in posebno še med radijskimi in televizijskimi oddajami in drugimi sredstvi, da bodo vedno v pomoč pri dobri vzgoji, izobrazbi, razvedrilo in zabavi, nikoli pa nosilci zmede in pohujšanja.

12. V skrbi za svoj notranji razvoj bodo naše družine združevale

napore in s skupnim prizadevanjem vzdrževale širšo slovensko družino. Skupinske pobude pa bodo upoštevale lastne potrebe družin in jim ne bodo kratile časa za njihovo notranjo rast in jih ne preobremenjevale s pretiranimi skupnimi opravili.

13. Z večjo zavzetostjo se bomo

posvečali vprašanjem, ki jih prinaša sklepanje narodno mešanih zakonov. Skrbeli bomo, da to ne bo nevzdržljiv narodni osip, temveč da se bo po teh zvezah pobujal plemenit slovenski duh, utrjevalo poznavanje slovenske kulture in razširjala sprejemljivost za naše narodne težnje.

Potek pastoralnega občnega zbora ljubljanske nadškofije

Šesturni pogovor o „oznanjevanju in krščanskem življenju“ v veliki dvorani ljubljanske TF — 228 zborovalcev, med škofi, duhovniki, redovnicami tudi 120 laikov, 68 nastopov „v živo“ — 225 pisnih prispevkov — Brzjavni pozdrav papeža Janeza Pavla II.

Na dan pred nedeljo Dobrega pastirja, v soboto, 23. aprila, je v veliki dvorani ljubljanske teološke fakultete zasedal že dolgo napovedani PASTORALNI OBČNI ZBOR LJUBLJANSKE NADŠKOFIJE. Oblikovali so ga ljubljanski škofje: nadškof dr. Alojzij Šuštar ter pomožna škofa dr. Stanislav Lenič in msgr. Jožef Kvas, 10 članov stolnega kapitlja, 32 članov duhovniškega sveta, 34 članov škofijskega pastoralnega sveta (ali njegovih komisij), 20 dekanov (ali referentov), 16 predstojnikov in predstojnic redovnih skupnosti, 10 članov raznih svetov Slovenske pokrajinske škofovske konference (ali referenti), 61

članov in članic župnijskih pastoralnih svetov, 6 cerkvenih ključarjev, 17 članov in članic duhovnih gibanj, 14 posebej izbranih kaplanov, diakonov, 7 članov pripravljalnega in delovnega odbora ter 5 članov, ki jih je nadškof Šuštar posebej imenoval. Na to prvo zasedanje so bili povabljeni tudi drugi škofje Cerkve na Slovenskem; udeležila sta se ga oba koprška, msgr. Metod Piriš in dr. Janez Jenko, ter upokojeni nadškof msgr. Alojzij Turk iz Novoga mesta; mariborska sta se opravičila, ker sta bila nujno zadržana. Zastopali so ju drugi. Med gosti so bili tudi zamejski Slovenci (Celovec, Gorica, Trst, Videm); predvidenih gostov je bilo 27. Na nemoten potek zasedanja je — poleg delovnega predsedstva — skrbelo 24 pomočnikov (6 snemalcev, 9 študentov, 6 redovnic in 3 redovniki). K zasedanju je bilo povabljenih večje število predstavnikov sredstev družbenega obveščanja iz Sloveni-

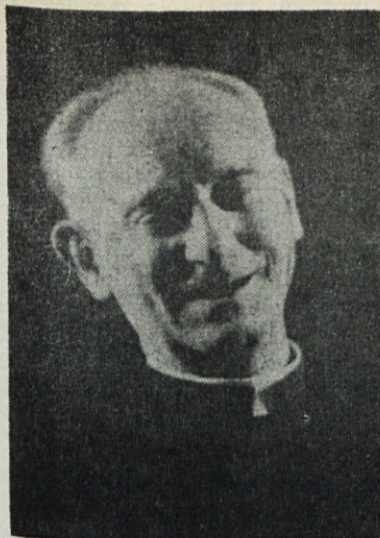
je, zamejstva in iz Zagreba. O delu zbora sta že isti dan poročala ljubljanski radio in Glas Ljubljane.

Kaj je pastoralni občni zbor? Zapisano je bilo — in govorili smo o njem: To je pastoralna ustanova, ki na zasedanjih razpravlja in išče pastoralna pota v službi ljudi. Zasedanje ima svoj pravilnik, udeleženci pridejo na nadškofovo vabilo, za nastop pa je potrebna posebna prijavnica. Pri sobotnem zasedanju je vsak prijavljenec lahko govoril največ 5 minut. Z živo besedo je mogel nastopiti vsak član občnega zbora. Dopoldansko zasedanje — dvakrat po poldrugo uro — je bilo namenjeno predvsem „oznanjevanju“, popoldansko — prav tako dvakrat po poldrugo uro — je bilo namenjeno „krščanskemu življenju“. V dopoldansko razpravljanje je uvedel s svojim razmišljanjem o oznanjevanju dr. Janez Gril, v popoldansko — o krščanskem življenju — pa prof. dr. Anton Stres. To zasedanje sta pripravljala 9-članski pripravljalni in 14-članski delovni odbor; predsedoval mu je dr. Gril.

Z molitvijo in pesmijo k Svetemu Duhu se je začelo zasedanje občnega zbora. Predsednik Grilj je pozdravil vse udeležence, predvsem nadškofa Šuštarja — pobudnika tega občnega zbora. Brzobjavni pozdrav in blagoslov je občnemu zboru poslal tudi papež Janez Pavel II. Uvodno besedo z najboljšimi željami za „duhov-

no bogat in zanimiv dan na prvem zasedanju“ občnega zbora je imel nadškof Alojzij Šuštar. Člane zbora je posebej navduševal: „Beseda bodi kar najbolj svobodna, naj zadene v živo, naj odkriva, kje smo, kakšni smo, kaj delamo prav in kaj napačno. Z odprtostjo, dobrohotnostjo, a tudi kritično in v samostojnem presojanju in vrednotenju hočemo poslušati vse, ki bodo govorili... Današnje zasedanje, razprava v živi besedi, pa tudi vsi pisni prispevki pomenijo zbiranje izkušenj, mnenj, ocen, pobud in predlogov, da bi na podlagi tega pogovora mogli pripraviti za drugo zasedanje čim bolj določne smernice za naše življenje in delo v prihodnosti.“ Zasedanje je nadškof izročil Marijinemu varstvu ter sv. Juriju, glavnemu zavetniku mesta Ljubljane. Ponovno je v sklepu poudaril, da želi biti to prvo zasedanje poglobljeno odkrivanje znamenja časa za Cerkev v svetu. „Vse naše besede prihajajo iz življenja in iz zavesti odgovornosti pred Bogom in pred ljudmi, iz ljubezni do Cerkve in do našega slovenskega naroda. Bog daj, da bi zato vse besede bile seme, ki bo obrodilo bogat sad in pobude za osebne odločitve, za dejanja, za sodelovanje in za življenje.“

Tudi papeževa beseda v brzobjavnem pozdravu je poudarila nadškofovo misel. „Sodelavce in vse udeležence zbora spodbujaj, naj imajo pred očmi napredek

Kristusove Cerkve v čim večji skrbi za duhovni blagor vernikov.“ To je skrb Dobrega pastirja, Jezusa Kristusa, ki se razodeva po svetem očetu, Kristusovem namestniku na zemlji.

Začelo se je zasedanje. Predsedoval mu je nadškof Šuštar. Z njim so bili v zboru predsedstva: dr. Janez Gril (predsednik), dr. Metka Klevišar (podpredsednica), moderatorja prof. Lojze Peterle in kanonik Vinko Vegelj ter prelat Rafael Lešnik, tajnik in zapisnikar.

V dopoldanskem delu je bilo 34 nastopov „v živo“, poleg pozdravnega nagovora nadškofa Šuštarja in uvodnih misli v „označjevanje“ predsednika zbora Grila. Moderator Peterle je na začetku opozoril udeležence na točko pravilnika: „Vsak član more

govoriti največ pet minut, daljši nastop moderator prekine.“ Prav redki so bili primeri, da je govornik prekoračil dogovorjeni čas. Zborovalec, ki je hotel spregovoriti javno, pred mikrofonom, z odra, se je moral prej pisno prijaviti, hkrati je moral navesti, o čem želi govoriti. Svoj pisni prispevek je moral oddati tajniku Lešniku.

V mozaik pestrih popoldanskih sporočil se ni moglo uvrstiti napovedanih šest razpravljalcev; lahko pa so oddali pisne prispevke. Člani pripravljalnega odbora in njihovi sodelavci bodo zbrano gradivo skrbno obdelali za jesensko zasedanje, ki bo 22. oktobra. Na jesenskem zasedanju bo občni zbor sprejel sklepe, tajništvo pa bo družno s člani pripravljalnega odbora in drugih sodelavcev uredilo zbrano gradivo, predloge, pobude, smernice, priporočila; skupaj z delovnim odborom bodo pripravili predlog končnega besedila.

Morda prireditelji tega zasedanja niti niso pričakovali tako pestrega, zanimivega, resnično uspešnega, skratka edinstvenega srečanja, kakršnih doslej nismo bili vajeni. To je bila zakladnica iskrenih, kritičnih, odprtih in dobrototnih, poštenih in pravičnih premislekov o oznanjevanju, božji besedi, duhovnikih, redovnikih, vseh kristjanah, o njihovem resničnem in namišljenem krščanstvu. To je bil mozaik izzivov, ki so ga oblikovali dobromisleči

(vsaj v večini) verni ljudje našega časa.

„Kaj pomeni biti danes kristjan?“ se je v uvodnem povabilu k razmišljanju spraševal Janez Gril. Kristusova blagovest je izročena tudi sodobnemu človeku, za njegov osrečujoči stik z Bogom. „Toda zakaj se naše cerkve praznijo, zakaj usihajo duhovni poklici? Ne znamo ali ne moremo vplivati na javno mnenje, da bi bilo naklonjeno vrednotam — kot so poštenje, zvestoba, resnicoljubnost, pravičnost, delavnost, gostoljubnost, srčna omika... saj so vendar te vrednote bile vedno sestavni del naše slovenske krščanske kulture... Ali so naše družine danes še lahko šola vernosti in humanosti, temelj zdrave jutrišnje družbe? Kaj je narobe z veroukom, da tretjina veroučencev sploh ne hodi k maši? Zakaj mladi v Cerkvi vidijo najprej institucijo in norme, njene bogate duhovnosti pa večkrat sploh ne opazijo, Zakaj se toliko vernih ljudi počuti v Cerkvi, družini božjih otrok, nekoristne in odrinjene? Ali znamo v naši Cerkvi dovolj pozorno prisluhniti govoric moderne umetnosti in kulture, ki opisuje in napoveduje rastočo človeško nemoč pred brezdušno sivino današnjega sveta, ujetega v spone ideologije in tehnike?“

V to smer iskanja so tipali s svojimi pronicljivimi razmišljanji mladi in odrasli, duhovniki, profesorji, delavci, sociologi, redovnice, inženirji, študentje, mo-

žje in žene, fantje in dekleta. Z enako vnemo in iskrenostjo so iskali odgovore tudi na vprašanja, ki jih je v popoldanskem delu v svoje uvodno razmišljanje postavil Anton Stres — „Razprava o krščanskem življenju“.

Kakšno neki bi bilo — je dejal Stres — „pismo apostola Pavlja Ljubljčanom“ ali pa kar „Slovincem“. Poklic k svetosti, k edivosti, vzajemnosti, k zvestobi Bogu v trpljenju in preganjanju... k neoporečnosti in neomadeževanosti „sredi zvijačnega in pokvarjenega rodu, med katerim morate žareti na svetu kakor zvezde.“ Stres je vabil k premisleku: „Katera so tista najpomembnejša in osrednja torišča krščanskega življenja in prizadevanja, ki morajo biti v prihodnje v ospredju naše pozornosti? Kakšne pozitivne izkušnje so si naša občestva v teh prizadevanjih za dosledno krščansko življenje in oblikovanje posameznikov in skupnosti že nabrala?“ Te utegnejo biti veliko bogastvo za druge, ves narod. Tako je bilo pri prvih kristjanih, kot pravi apostol: „Kadar se shajate, vsak nekaj prispeva: ta pesem, oni nauk, eden razodetje, drugi dar jezika, tretji razlaganje. Vse pa naj bo v spodbudo!“

Z besedo v živo je o tem pred vsemi zborovalci razmišljalo 32 članov zbora, ki jih je spremljal in napovedoval popoldaski moderator kanonik Vinko Vogelj. Z isto mero resnosti in zbranosti se je zasedanje približalo koncu; štirje

Tisoč let krščanstva v Rusiji

(988-1988)

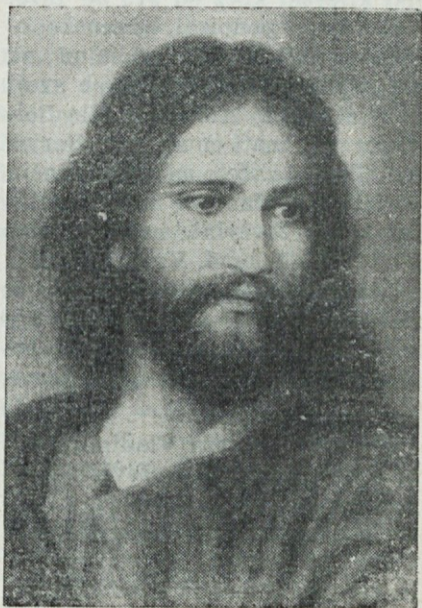
Začetek krščanstva

Že skozi deset let se moskovski patriarhat pripravlja na proslavo 1000-letnice pokristjanjenja Rusije ali boljše uvedbe krščanstva v Kijevisko Rus. Pri tem velja pripomniti, da bo osrednja proslava v Moskvi, čeprav Moskve pred tisoč leti sploh še ni bilo, Kijev pa je bila prestolnica kijevskih knezov in kneževine. Sedaj je glavno mesto sovjetske republike Ukrajine. V 9. stoletju in pozneje še ni bilo ukrajinskega naroda, pač pa je Kijeviska kneževina združevala številna slovanska plemena. Ukrajinci so se sčasoma po tatarskem opustošenju l. 1240 začeli zavedati svoje samobitnosti. Razni poskusi v 14. in 16. stoletju po samostojnosti so vselej propadli, šele v prvi polovici 19. stoletja doživijo Ukrajinci narodni preporod in oblikujejo lasten književni jezik.

razpravljalci niso prišli na vrsto — „z razumevanjem“. Pred koncem je Klevišarjeva še prebrala besedilo brzogovnega pozdrava udeležencev občnega zbora svetemu očetu, Janezu Pavlu II. S pesmijo Marija skoz življenje ter nadškofovim blagoslovom se je končalo prvo zasedanje Pastoralnega občnega zbora ljubljanske nadškofije.

(Po Družini)

Zgodovina ruske države in cerkvene ureditve se začne v 9. stoletju z vdorom skandinavskih Verjagov ali Vikingov, ki so pod vodstvom kneza Rurika združili slovanske skupine „Slovenov“ ob Novgorodu, Poljanov in Drevljanov okrog Kijeva in Severjanov ob Dnjepru v enotno državo. Knez Rurik je vladal v Pskovu in Novgorodu, njegov brat Oleg pa v Kijevu. Kijeviskemu knezu je sledil njegov sin Igor, ki se je poročil s kneginjo Olgo. Ta je po nasilni moževi smrti 945 prevzela v svoje trdne roke vodstvo kneže-

vine v imenu mladoletnega sina Svjatoslava. Kneginja Olga je spoznala, da ji more k zboljšanju državnega reda in nravnosti po zgledu bizantinske države in karolinške zahodne države pomagati krščanska vera. Tako je začelo prodirati krščanstvo v Kijevsko Rus že pod knezom Igorjem iz ohridske šole oz. po učencih sv. Cirila in Metoda. Kneginja Olga se je dala krstiti verjetno leta 957, ko se je s spremstvom napotila v Carigrad, kjer so jo sprejeli kot krščansko vladarico. Umrla je 11. julija 969 in jo pravoslavna in katoliška Cerkev častita kot svetnico.

Knez Vladimir ali Valdemar, kot se je imenoval pred sprejetjem krščanstva, je vladal kot veliki kijevski knez od 979 do 1015. Najprej je podpiral poganske običaje, nato pa ob spominu na svojo babico sv. Olgo in ob svoji krščanski ženi Ani, ki je bila Bolgarka ter mati mučencev Borisa in Gleba, začel na svoj način utrjevati krščanstvo najprej v kijevski kneževini, nato v Novgorodu in drugod. Knez Vladimir se je dal krstiti leta 987 ali na začetku 988 in se leta 989 poročil s carico Ano, ki je bila sestra carigrajskega cesarja Romana II.

Po načrtu kneza Vladimira naj bi velika kijevska kneževina sprejela vero kot vladarjevo voljo. Zato je ukazal množično krščevanje v reki Dnjeper, ki se je ponavljalo več let. S tem je knez Vladimir

utrdiril svojo državo v sklopu tedanjih krščanskih držav, ker kot poganski vladar se ne bi mogel obdržati na oblasti.

Knez Vladimir je sprejel vzhodni bizantinski obred, toda v bogoslužje je uvedel slovanski jezik bratov Cirila in Metoda, oz. njunih učencev, ki so imeli bogoslovno šolo v Ohridu in v Preslavu; namesto glagolice je sprejel cirilico. Knez Vladimir se je čutil krščanskega kneza, zato je pošiljal svoje poslance tudi k papežu v Rim. Tako mu je leta 988 papež Janez XV. poslal v dar nekaj relikvij sv. Klementa, ki sta jih sv. Ciril in Metod našla na Krimu in nesla v Rim. Leta 1000 so papeški poslanci prišli tudi v Kijev. Knez Vladimir je po krstu živel kot zgleden krščanski knez, zato ga je Cerkev prištel med svetnike. Dobri odnosi z rimsko Cerkvijo so trajali še po velikem razkolu 1054. Zgodovinski viri nam povedo povedati, da je knez Izjaslav leta 1075 prosil papeža Gregorja VII., naj sprejme njegovo državo v svoje varstvo.

Moskovski patriarhat

V 12. stoletju je začela kneževina Kijev propadati zavljo premoči Suzdelske kneževine. Suzdelski knez Andrej Bogoljubski je leta 1169 zasedel in opustošil Kijev. Tatarski vdor v kijevsko kneževino 1238-1240 je zapečatil usodo te kneževine in skoro za 240 let podjarmil vso deželo. To je pospešilo rast in ugled severnih

kneževin Suzdal in Novgorod. Na ozemlju suzdalske kneževine je knez Danijel ustanovil mesto Moskvo leta 1271 in dal začetek novi kneževini, ki se je potem v zgodovini silno razširila in prevladala nad drugimi kneževinami. Ugled novi kneževini so dvignili tudi kijevski nadškofje-metropolit, ki so zaradi tatarskega jarma zapustili Kijev in se nastanili v Moskvi. Toda šele metropolit Job je 26. januarja 1589 postal prvi patriarh „Moskve in vse Rusije“.

Car Peter Veliki je leta 1700 ukinil patriarhat; bil je obnovljen novembra 1917 in za patriarha izvoljen metropolit Tihon. Boljševiška revolucija je v letih 1917-1928 začela preganjati rusko pravoslavno Cerkev. V teh letih je prestalo mučeniško smrt 123 škofov, okrog 25.000 duhovnikov in menihov ter veliko število laikov, uničenih je bilo nad 40.000 cerkva, cerkvena in samostanska posestva podržavljena, redovnice pregnane.

Po smrti patriarha Tihona leta 1925 sovjetski režim ni dovolil volitev novega patriarha. Nov val preganjanj je zajel vernike med leti 1927 in 1932.

Pod sovjetskim režimom

Med drugo svetovno vojno, ko se je sovjetski režim znašel v velikih težavah zavoljo gospodarske krize, lakote in vojne, je zaprosil za pomoč in sodelovanje tudi pravoslavno Cerkev. Z njo je

sklenil poseben dogovor, da Cerkev prizna sovjetsko oblast in da pomaga k uresničenju socializma na družbenem področju in materialno podpre sovjetski režim proti tuji okupaciji. S svoje strani pa je režim zagotovil izvolitev patriarha, odprtje nekaterih semenišč (dve bogoslovni akademiji in štiri semenišča), odprtje nekaterih samostanov in izdajanje uradnega glasila. Sporazum je bil podpisan 4. septembra 1943 in že naslednjega 8. septembra je bil izvoljen patriarh Sergij, ki je vodil rusko pravoslavno Cerkev do svoje smrti 1944; nato je bil izvoljen za patriarha Aleksij (od 1945 do 1971). Od leta 1971 pa je patriarh Pimen.

Upi in pričakovanja

Ob tisočletnici pokristjanjenja Rusije je sovjetska oblast v zadnjem desetletju začela z obnovo kulturnih spomenikov stare krščanske Rusije „ne kot povratek k preteklosti, temveč za pravilno razlago,“ kot piše v knjigi Umetnost in vera 1982.

Ruska pravoslavna Cerkev želi ob tem svečanem jubileju proglašati nekatere svoje svetniške kandidate. Sovjetske oblasti so deloma ugodile njeni prošnji, a odklonile so kandidaturo „optinskih starcev“ tj. menihov, ki so živeli v samostanu Optina blizu Kaluge. Te je namreč sovjetska oblast leta 1922 pomorila ali pregnala ter uničila samostan, ker so se upirali politizaciji Cerkve.

Ob tisočletnici pokristjanjenja verniki v Sovjetski zvezi pričakujejo vsaj delno priznanje njihovih pravic, razne krščanske veroizpovedi pravico do svobodnega delovanja, izpustitev iz zaporov in taborišč ter psihiatričnih bolnišnic vseh preganjanih zaradi vere. Katoličani vzhodnega obreda

pričakujejo preklic nasilne vključitve v moskovski patriarhat in priznanje svojih pravic. Upajmo, da se ne bo obhajanje tisočletnice krščanstva v Sovjetski zvezi izrodilo zgolj v propagandne politične namene in v škodo vernih kristjanov.

Jože Markuža

Leto papežev

Letos, 1988, se pozornost javnega mnenja na poseben način obrača na papeško službo in ponekod o letošnjem letu govorijo kot o letu papežev. Na prvi pogled so razlogi precej zunanji, točneje, v letošnje leto se je strnilo toliko obletnic, povezanih z zadnjimi papeži, da ni takšna pozornost nič nenavadnega.

Pred 30 leti je umrl Pij XII. Zanj pravijo nekateri zgodovinarji, da je sklenil daljše obdobje zgodovine Cerkve. Prav v zadnjem času pa so objavili vrsto listin, ki te trditve postavljajo pod vprašaj. Mogoče bo držalo, da je bil Pij XII. res zadnji papež nekega obdobja, hkrati pa bo tudi res, da je bil na svoj način tudi prvi papež neke nove dobe. Kar preveč obrabljen kliše tega papeža kot krčevitega ohranjevalca vsega starega, stalnega in enovitega je dobil precej razpok, ki ga bodo verjetno bistveno spremenile.

28. oktobra istega leta (1958) je postal papež Angelo Giuseppe

Roncalli, ki si je nadel ime Janez XXIII., ljudje pa se ga spominjajo kot Janeza Dobrega. Razširil je obzorje, odprl vrata in okna Cerkve ter vzpostavil dialog s svetom in vsemi ljudmi dobre volje, dialog, ki si ga je bilo pred njim težko predstavljati. V resnici pa je še vedno težko prodreti v bistvo osebnosti tega papeža, ki so ga ob izvolitvi razglasili za prehodnega, pozneje pa so ga mnogi enačili z naprednim krščanstvom. Toda čeprav bi odpisali vse njegove zasluge, noben zgodovinar ne bo mogel mimo drugega vatikanskega cerkvenega zbora, ki ga je Janez XXIII. pripravlil in začel.

Leto 1978 je bilo leto treh papežev: Pavla VI., Janeza Pavla I. in Janeza Pavla II. Pavel VI. je pred desetimi leti končal svojo življenjsko pot. Za svojim prednikom je prevzel dediščino koncila. Nadaljeval je in sklenil drugi vatikanski cerkveni zbor ter skušal v pokoncilskem vrenju, ki je v Cerkvi poleg vsega dobrega potegnilo na površje tudi marsikaj manj dobrega, utirati srednjo pot.

Očitali so mu, da je v odločitvah počasen, da okleva. Gotovo je bil velik človek, ki ni nobenega koraka naredil brez temeljitega premisleka, ki je marsikatero odločitev dotrpel, vsako pa izmolil.

Janez Pavel I. je s svojim toplim smehljajem šel skozi svojih 33 dni papeževanja kot piš Svetega Duha in je Cerkev na neki način popeljal v dobo papeža, ki je „prišel od daleč“. O Janezu Pavlu II. so že napisali kupe knjig, komentarjev, ocen in sodb. S svojo močno osebnostjo je Cerkvi in svetu vtisnil neizbrisen pečat, kot romar miru in evangeljskega oznanila pa je med sodobnimi papeži največ časa prebil na potoivanjih po vseh celinah.

Ni namen tega zapisa ovrednotiti vlogo papeža v Cerkvi. To so že naredili in še delajo vsak za svoje področje teologi, zgodovinarji, sociologi in še kdo. Morebiti velja obrniti pozornost na negativno vrednotenje, nekakšen bolj ali manj zavesten odpor, ki ga je znani teolog Hans Urs von Balthasar imenoval preprosto „protirimski kompleks“ (leta 1974 je izdal knjigo z naslovom *Der antirömische Effekt*). Čeprav noben trezno misleči človek ne more nasprotovati papeževim mirovnim prizadevanjem, njegovi skrbi za reveže, zatirane in preganjane, bi lahko nabralj skladovnice časopisnih izrezkov z bolj ali manj prikritimi ostmi na račun papežev in papeštva. Ne gre zanikati dejstva, da so se mnogi papeži v zgodovini odrekli iskanju

Kristusa, da so s svojim osebnim življenjem dajali pohujšanje, toda tudi če so bili človeško gledano slabi ljudje in tudi slabi papeži, so le zagotavljali nepretrgano povezavo z božjim ustanoviteljem Cerkve. Kjer so se odrekli papeštvu, pravi Urs von Balthasar, je na mestu te duhovne oblasti, ki jo je hotel Kristus, stopila svetna oblast: Bizanc, doba reformacije, sodobna švedska cerkvenodržavna ureditev.

Za delne Cerkve je papež počelo in zagotovilo edinosti, je vez med deli in celoto. Za slovenskega kristjana to dejstvo ni bilo nikoli vprašljivo in tudi danes v glavnem ni. Zato najbrž tudi v „leto papežev“ ne bo kakšnih pretirano kritičnih razprav o službi Kristusovega namestnika, pač pa še pred nami mnogi domači izzivi, na katere bo treba odgovoriti, če želi slovenska Cerkev pripravljena dočakati tretje tisočletje. Pravijo, da je veriga toliko močna, kolikor je močan njen najšibkejši člen. Cerkev je tudi toliko Kristusova, toliko vesoljna, kolikor so Kristusove delne Cerkve. Zdi se, da se je naša, slovenska Cerkev kljub večji navzočnosti v narodnem in kulturnem prostoru, kljub na prvi pogled večji dejavnosti in razgibanemu življenju nekako notranje uspavala. Pogosto se dobesedno mečemo z vsemi silami na reševanje obrobni vprašanj, pozabljam pa na notranjo prenovu vsakega posameznika in občestva kot celote, brez katere za nas ne bo uspešnega jutrišnjega dne.

Življenje papeža Janeza Pavla II.

Janez Pavel II. nerad govori o sebi. Njegovi življenjepisci se morajo največkrat zadovoljiti s tem, da pogledajo v krstne knjige wadowiške župnije, kjer se je rodil dne 20. junija 1920. V njih je popis njegovega življenja v skopem slogu uradnih matičnih zapisov: duhovnik je postal tega in tega dne, škof, nadškof, kardinal tega in tega, na koncu pa je pripis: „Izvoljen za papeža 16. oktobra 1987 z imenom Janez Pavel II.“

Kratki življenjepisni podatki me sicer ne motijo, vendar bi rad, da bi mi papež povedal kaj več, kakor je zapisano na matičnem uradu v Wadowicah.

Najprej me opozori, da je moje preprosto vprašanje povezano z mnogimi drugimi čisto osebnega pomena. Sam se noče spuščati v podrobnosti, v katerih se zlahka zgublajo življenjepisci. Povedal bo samo najnujnejše.

„Z dvajsetim letom sem že zgubil vse tiste, ki sem jih ljubil, in celo tiste, ki bi jih utegnil še ljubiti, na primer starejšo sestro, ki je umrla, kakor so mi povedali, šest let pred mojim rojstvom. Nisem imel še let za prvo obhajilo, ko mi je smrt ugrabila mater. Reva ni imela sreče, da bi dočakala

veliki dan, po katerem je silno hrepenela. Hotela je imeti dva sina: prvi naj bi bil zdravnik, drugi duhovnik. Moj brat je bil res zdravnik, jaz pa sem kljub vsemu postal duhovnik.“

Mater je videl samo na bolniški postelji. Gotovo ga je ona učila moliti. Papeževi spomini nanjo so zelo medli. Vendar se spominja, kako ga je prizadelo, ko je potovala v Krakov brez njega. Verjetno je iskala zdravniške pomoči. Brat je bil štirinajst let starejši od njega, zato je bil očitno bolj navezan nanjo. Vendar je bila izguba matere tudi za papeža že od mladostniške dobe čedalje bolj boleča. Ko je pozneje pripravljaval mlade pare na poroko, je spoznal, da fantje pogosto iščejo v zaročenkah podobo matere. Pride čas, mi je rekel, ko se dečkom, ki jih vzgaja samo oče (najsicer ravnajo z njimi še tako lepo in ljubeznivo), prebudi boleča zavest, da so bili oropani matere.

„Brat Edmund je umrl med epidemijo nalezljive škrlatinke, ko je kot mlad zdravnik prakticiral v bolnišnici. Danes bi mu z antibiotiki rešili življenje. Takrat mi je bilo dvanajst let. Materina smrt se mi je globoko vtisnila v spomin, morebiti pa še bolj bratova, ker ga je pobrala v dramatičnih okoliščinah, a tudi zato, ker sem bil takrat zrejši.

Tako sem kolikor toliko zgodaj

Iz knjige: André Frossard, Ne bojte se! Pogovori z Janezom Pavlom II., Ljubljana 1986.

Postal sirota brez matere in edinec. Oče je bil čudovit človek. Skoraj vsi moji otroški in mladostni spomini so povezani z njim. Hudi udarci, ki so ga v življenju zadeli, so mu odkrili brezmejne duhovne globine in žalost se je prelila v molitev. Že dejstvo, da sem ga videl poklekniti, je odločilno vplivalo na moja mlada leta. Do sebe je bil tako zahteven, da se mu sploh ni bilo treba kazati zahtevnega do sina. Njegov zgled me je dovolj zgovorno učil reda in čuta dolžnosti. Bil je izreden človek. Umril je nepričakovano med vojno, pod nacistično zasedbo, ko mi še ni bilo enaindvajset let.“

Poslej je ostal sam v zasedeni domovini, ki je od leta 1939 do 1941 doživela dvojno okupacijo: od Nemcev in Rusov.

„Ta čas sem se preživiljal kot delavec. Delal sem v kamnolomu mlinskega peščenca, ki je zalagal tovarno natrija v krakovski četrti, imenovani Borek Falecki. Nekaj mesecev po očetovi smrti so me premestili iz kamnoloma v tovarno na oddelek za čiščenje vode za v parne kotle. Ročnega dela sem se oprijel, ker so me prisilile okoliščine. Jeseni leta 1938 sem se po končanem liceju v Wadowicah vpisal na Jagelonsko univerzo v Krakovu, da bi študiral modroslovje in poljsko filologijo. Leto zatem je okupator univerzo zaprl, njene profesorje, med katerimi je bilo veliko starejših in že uveljavljenih osebnosti, pa odpeljal v taborišče v Sachsenhausnu. Zato sem odšel v kamnolom mlinskega peščenca in tja je prišlo delat z menoj precej sošolcev.

Čeprav je res, da dolgujem veliko samo enemu letu študija na najstarejši poljski univerzi, me ni sram priznati, da so naslednja štiri leta v delavskem okolju bila zame prava usluga božje previdnosti. Zakaj skušnje, ki sem si jih pridobil v tem času svojega življenja, so neprecenljive. Večkrat sem že povedal, da jim pripisujem skoraj več vrednosti kot samemu doktoratu, kar pa ne pomeni, da podcenjujem univerzitetne diplome.“

Sam jih je dosegel več kot eno, in še brez posebnih težav, saj se je vedno učil zlahka in rad.

Kaj pa njegov poklic? Ni bil si-

cer pravi zapozneli poklic, vendar je nekoliko zapoznel.

„Ko sem dokončeval licejske študije, so v mojem krogu menili, da si bom izbral duhovniški poklic. Meni pa se še sanjalo ni o tem. Prepričan sem bil, da ostanem laik, seveda, zavzet laik, odločen živeti s Cerkvijo. O tem ni bilo dvoma. Toda duhovnik — zares ne!“

Pri tem mi navede list Hebrejcem: „Naj si nihče ne jemlje te časti!“ Na tem področju ne izbira človek, ampak Bog. Duhovniški poklic, na katerega sploh ni hotel misliti, je kljub temu vzklik. Začutil ga je, ko se je vračal s predstave „rapsodskega gledališča“. Tja je namreč rad zahajal recitirat z drugimi mladimi tovariši, ki so se kakor on navduševali za literarno dejavnost.

„Po očetovi smrti februarja 1941 sem polagoma začel spoznavati svojo pravo pot. Delal sem v tovarni ter se posvečal, kolikor je dopuščalo strahovanje zasedbenih oblasti, svojemu nagnjenju za književnost in dramatiko. Duhovniški poklic se je izoblikoval v tem okolju kot notranji pojav z nesporno in brezpogojno razvidnostjo. Jeseni naslednjega leta sem spoznal, da me Bog kliče. Jasnoma sem se zavedal, čemu se moram odpovedati in kaj moram doseči, ne da bi se oziral nazaj. Postal bom duhovnik.“

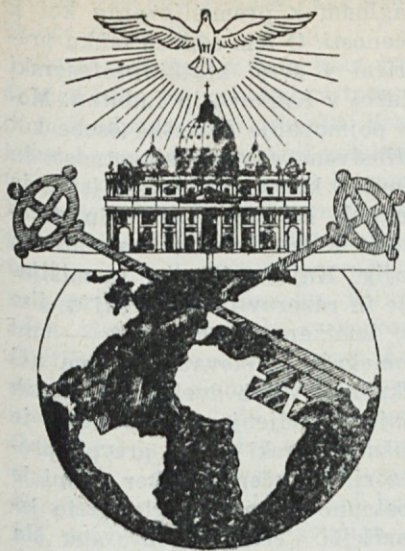
„Čemu se moram odpovedati?“ Vsi se spominjamo, kako smo videli Janeza Pavla II. dvigniti o-

troka izmed množice visoko nad morje glav in ga nato prižeti k sebi. Kdor je kdaj videl ta prizor, si nehote postavlja vprašanje o papeževi človeški ljubezni. Tudi jaz mu ga zastavim.

„Odgovoril Vam bom kratko. V tem pogledu sem prejel več milosti, kakor je bilo bojev, ki sem jih moral izbojevati. Nekega dne sem jasno spoznal, da se moje življenje ne bo uresničilo v telesni ljubezni, četudi sem vedno živo čutil njeno lepoto. V dušnem pastirstvu sem pripravil na zakon veliko mladih zaročencev. Moj duhovniški stan me ni nikoli ločeval od njih. Nasprotno, zblíževal me je z njimi in mi jih pomagal bolj razumevati.“

Srečevali so se, se med seboj izbirali in ustanavljali družine. Jaz sem blagoslavljal njihovo zakonsko zvezo, se z njimi veselil, ko se jim je rodil otrok, krščeval sem njihovo deco. Popolnoma so mi zaupali, zato smo se prosto pogovarjali o vseh njihovih težavah.

Moja pot je bila različna od njihove, vendar me to ni odtujevalo mladim zakoncem. Nasprotno! V spisih Maxa Schelerja sem nekoč bral, da sta devišstvo in celibat izredno pomembna, če hočemo globlje doumeti vrednost zakona, družinskega življenja, materinstva in očetovstva. Tako mnenje je po mojem prepričanju popolnoma pravilno in ustrezno. Človeška ljubezen zaročencev, zakoncev, očetov in mater je bila

običajna snov mojih razmišljanj in pogovorov. Povezana je bila z izkušnjo, pridobljeno na moji osebni življenjski poti in v družbi s tistimi, ki so si izbrali drugačno pot. Tako je bilo nekdanj in tako je še danes. O tej tematici veliko premišljuje in čedalje bolj spoznavam, kako globoko je vklesana v besedah božjega razodetja. Menim, da je na tem področju treba še veliko storiti. Današnji položaj Cerkve in sveta je v tem pogledu pravi izziv.“

Beseda „izziv“ se v najinih pogovorih velikokrat ponavlja. Največkrat jo moramo razumeti kot „spodbudo“ ali „provokacijo“ k temu, da delamo za blaginjo, pravico in resnico.

„Kristus pričakuje od nas čisto srce v skladu z našim stanom

in poklicem. Naravnost zahteva ga. Še bolj pa nam kaže na pot resničnih vrednot, ki se razodevajo samo čistim očem in srcem. Te čistosti pa ne moremo doseči brez odpovedi in notranjih bojov zoper svoje šibkosti. Toda ko si priborimo to miselno in čustveno zrelost, nas stoterno poplača za ves trud, ki nas ga je stala. Iz tega izvira neka nova sproščenost v čustvovanju, kretnjah in obnašanju, ki nam lajša občevanje z ljudmi, zlasti z otroki... S tem, mislim, sem odgovoril na Vaše vprašanje.“

Odgovoril mi je kot duhovnik. Toda v letih, o katerih se pokovarjava, še ni bil duhovnik. Zato se vrneva na Poljsko, kjer je mladenič, ki je mislil, da ni poklican za duhovnika, odkril duhovniški poklic. Nacistični okupator ni zapiral univerz zato, da bi odpiral semenišča. Tako je semeniška vzgoja potekala v najstrožji ilegali. Bogoslovje je šlo v hosto.

„Oktobra 1942 so me sprejeli med gojence tajnega semenišča, ki je bilo povezano z bogoslovno fakulteto Jagelonske univerze. Ta pa je delovala, ne da bi zanj vedel okupator. Na izpite sem se pripravil v prostih urah in, kolikor je bilo mogoče, celo med odmori na delu v tovarni.“

V obnebj u njegove misli se tu pojavi razumsko odkritje in nekakšen kopernikanski obrat. Ker so profesorji hoteli uvesti mlade-

ga semeniščnika v metafiziko, so mu dali v roke osnovni priročnik.

„Brž se je pojavila ovira. Moja literarna vzgoja se je osredotočala na humanistične vede, zato me nekakor ni pripravila na sholastične teze in obrazce, pred katere me je priročnik nepričakovano postavil. Utirati sem si moral pot skozi goščo splošnih pojmov, razčlenjevanj in osnovnih načel, pri tem pa nisem imel niti možnosti, da bi preveril teren, po katerem sem stopal. Ko sem si cela dva meseca krčil pot skozi goščavo, je prišlo razsvetljenje, se pravi, odkritje globljih vzrokov vsega, ker sem dotlej samo doživljal in slutil. Po uspešno opravljenem izpitu sem rekel svojemu spraševalcu, da je novo gledanje na svet, ki sem si ga priboril s tem jurišanjem na priročnik iz metafizike, po mojem mnenju dragocenejše od ocene, ki sem jo odnesel. Pa nisem prav nič pretiraval. Knjiga je zanesljivo potrjevala to, kar sem o svetu dotlej odkrival s pomočjo intuitivnosti in čutne zaznavnosti.“

Naključna skladnost osebnega življenjskega odkritja s filozofskim priročnikom, o kateri bi brez pomislekov rekli, da je bila čudežna, je imela odločilne posledice.

„Iz tega odkritja, ki je še danes temelj mojih miselnih struktur, je pognal tudi moj v bistvu dušnopastirski poklic. Razmere so mi skopo odmerjale čas za učenje. Pa tudi po značaju se bolj

nagibam k premišljevanju kot k učenosti. O tem sem se lahko prepričal v svoji kratki profesorski službi v Krakovu in Lublinu. Moje pojmovanje človeške osebe kot edinstvene v svoji istovetnosti in človeka kot središča vesoljstva je pognalo bolj iz izkušnje in občevanja z drugimi kot iz prebranih knjig. Knjige, učenje, razmišljanje in razpravljanje — saj se jim ne izmikam, kakor veste — mi pomagajo oblikovati, kar me uči izkušnja. V teh dveh razsežnostih mojega življenja in delovanja je dušnopastirski poklic prevpil profesorja in učenjaka, ker se mi je postopno prikazoval globlji in izrazitejši. Toda čeprav sta šla narazen, ni med njima nikdar prišlo do pravega preloma.“

Življenje, pravite, in izkušnja. Kaj ja prijateljstvo?

„Globoko hvaležnost dolgujem marsikateremu duhovniku, predvsem enemu od njih, ki je danes zelo star. S svojo dobrotljivostjo in preprostostjo me je v zgodnji mladosti približal Kristusu. Bil mi je spovednik in je natanko vedel, v katerem trenutku naj mi sporoči: Kristus te kliče v duhovniški stan. Moja hvaležnost velja tudi semeniškim vzgojiteljem, bogoslovnim profesorjem in vikarjem, ki so bili moji sobratje v kratkem času, ko sem deloval na župniji, še posebej enemu izmed njih.

Ne morem pozabiti kardinala Sapiuha, ki se je med vojno in

grozno zasedbo obnašal kot prvi oče domovine.

Veliko prijateljev sem imel tudi med laiki na univerzi, v tovarni in v odporniškem gibanju. Vsakemu bi se moral posebej zahvaliti. To skušam storiti pred Bogom. Pri tem pa se najprej spominjam tistih, ki so odšli v večnost. Med temi se mi misel rada povrača k zelo preprostemu človeku. Bil je eden tistih neznanih svetnikov, skritih sredi množice kakor čudovita luč v globinah življenja, kjer navadno vlada večna noč. Odkril mi je bogastvo svojega notranjega, mističnega življenja. Skrajšal je študije in se kot krojač posvetil delavnici svojega očeta. To delo je bolj ustrezalo njegovemu notranjemu življenju. — Med okupacijo je bil prvi duhovni voditelj številnim mladim, ki so se zbirali v živem rožnem vencu v okviru moje župnije. Ime mu je bilo Janez. S svojo besedo, duhovnostjo in zglednim življenjem, posvečenim brez pridržkov edinole Bogu, mi je odkrival svet, ki ga še nisem poznal. V Janezu sem videl dušno lepoto, ki jo je razvila milost. Nisem še mislil na duhovništvo, ko mi je poleg drugih dal brati tudi spise sv. Janeza od Križa. O njem mi je prvi govoril Janez. Bil je namreč privrženec njegove šole.

Ko sem pozneje študiral bogoslovje, sem se kot samouk naučil španščine, ker sem hotel pojasniti misel mističnega učenika z doktorsko disertacijo, ki sem jo začel

v Krakovu, nadaljeval pa na rimskem Angelikumu vse do zadnjega izpita, ki sem ga opravil v dveh obrokih v Rimu in Krakovu. Toda to je postransko. Pomembno je to, kar dolgujem čudovitemu neznancu, ki sem ga pravkar omenil: moje odkritje vesolja. To pretres se da primerjati samo še s tistim, ki sem ga doživel, kakor sem Vam pravkar povedal, globoko v svojem metafizičnem pragozdu.“

Delavec iz tovarne natrija, ilegalni semeniščnik tajne krakovske univerze — ki je v svoji odločni hoji ohranil nekaj značilnosti karpatskega hostarja — je postal duhovnik, škof, nadškof, kardinal. Ta del njegovega življenja je znan. Toda ali so se od dneva, ko si je nadel duhovniška oblačila, da bi zapel novo mašo, njegovi pogledi na duhovništvo in duhovnikovo vlogo kaj spremenili?

„V bistvu, ne. II. vatikanski koncil nam je dal novih pogledov na soudeležnost vsega božjega ljudstva pri daru Kristusovega duhovništva. Zakrament sv. reda je hkrati hierarhičen in služben in je bil vgrajen v splošno duhovništvo vernikov. Vendar pravilno pojmovanje duhovniške službe (toliko bolj pa škofovske) ne more biti nič drugega kakor zreli sad posamezne soudeležbe pri vse-spolni polnosti Kristusovega duhovništva. Ta soudeleba izvira iz zakramenta, ki daje oblast nadaljevati daritev, vsebujočo vso u-

činkovitost odrešenja. Nekega dne zaznamuje zakrament človekovo dušo z neizbrisnim znamenjem in ji vtisne pečat **večnega Duhovnika**.

Svetniški duhovniki preteklih stoletij so vedno pripisovali svojemu poklicu in službi izrazito občestvene, rekel bi celo, horizontalne razsežnosti, saj so živeli predvsem za druge. Vendar pa je popolnoma jasno, da je bila ta horizontalnost v službi pristnega **vertikalnega** čuta, ne abstraktnega, temveč dejansko obstoječega in zakoreninjenega v skrivnosti Kristusa-duhovnika.

Zato se živi vzori, ki so me tako močno privlačevali v semeniških in prvih duhovniških letih, tudi po drugem vatikanskem koncilu niso v mojih očeh nič razvrednotili. Nasprotno, odločno so me podprli, ko sem sprejel pojmovanje duhovništva, kakor nam ga je prikazal koncil v vsem bogastvu in pristnosti. O tem sem prepričan.

Moji vzori? Mnogo jih je. Veliko dolgujem sv. Frančišku Asiškemu, ki se ni čutil vrednega svetnega reda in je ostal diakon; pa tudi bratu Albertu Chmielowskemu, njegovemu najzvestejšemu učencu v moji domovini. Proti koncu preteklega stoletja je bil eden od pobudnikov duhovne obnove na Poljskem. Vse njegovo življenje sprva kot študenta, pozneje kot slikarja, ko so njegovo notranjost mučili hudi boji, zatem pa še kot Frančiškovega tre-

tjerednika in služabnika revežev (v tem vzoru popolnosti je našel svoj mir) lahko strnemo v te besede njegovega odličnega življenjepisca: 'Razdal je svojo dušo.' Tako! Sedaj Vas vprašam: Kaj pa je duhovniški poklic, če ne vabilo, da razdamo svojo dušo? Duhovniki čutimo živo potrebo po vzorih, da se ob njih naučimo zahtevnosti do sebe, da spoznamo, kako zelo nas Kristusovo službeno duhovništvo prekaša, in da navdušeno 'iščemo, kar je zgoraj'.

Prva dva vzornika, ki mi ju je navedel Janez Pavel II., nista bila duhovnika, tretji pa je bil ne le duhovnik, temveč popoln duhovnik. Poznamo ga kot „svetega arškega župnika“.

„V semenišču sem prebral življenjepisa arškega župnika Janeza Krstnika Marije Vianneya, ki ga je napisal kanonik Trochu. Knjiga me je vsega prevzela, pa ne v literarnem pogledu. Vse Vianneyevo življenje je bilo zvesto pričevanje mogočnosti Kristusa-duhovnika. Nimamo pravice, tako sodim, da bi se odrekli takšnim vzornikom s pretvezo, da se moramo posodobiti ali strokovno preusmeriti. Ne smemo jih imeti za 'zastarele' in 'nesodobne', še manj pa — včasih nam očitajo tudi to — za obledeli izraz 'enosmernega' bogoslovnega nauka. Moremo in celo moramo jih posnemati in zopet prebirati v luči — ali v svitu — novih časov. Ko bi arški župnik živel v naših časih, bi

prav gotovo posvetil sodobnemu apostolatu in dušnopastirski službi vse svoje junaško duhovništvo in evangeljsko ljubezen, ki sije iz njegove osebnosti.

Ali bi si ga smeli predstavljati kot duhovnika-delavca? Mislim, da lahko, če upoštevamo evangeljsko radikalnost, ki jo zahteva taka usmeritev. Vendar bi ga sčasoma njegovi delavski tovariški verjetno le zaprosili, naj bo ne-

koliko manj delavec in nekoliko bolj duhovnik, da bi jih bo mogel versko vzgajati, obiskovati bolnike in učiti njihove otroke krščanskih resnic.“

Delavsko misijonsko prizadevanje Cerkve ne pričakuje svojega Vianneya 20. stoletja? Vianneya iz delavskega razreda? Sam si sicer ne upam zastaviti tega vprašanja, vendar imam vtis, da si ga papež postavlja. (Bo še)

Ob 25 - letnici smrti nadškofa Antona Vovka

Leta 1988 bo poteklo že 25 let od smrti nadškofa Vovka in ob tej priliki objavljamo spomine, ki jih je o njem zapisal sedanji nadškofijski kancler in stolni kanonik v Ljubljani, msgr. Franc Vrhunc; v letih 1957-1963 je bil namreč tajnik pokojnega nadškofa in ga je doživljal prav od blizu.

Anton Vovk je bil rojen dne 19. maja 1900 v Vrbi — župnija Breznica — pri „Ribču“, v isti hiši kot pesnik dr. France Prešeren. Izhaja iz stare in najbolj preiskane družine slovenskega naroda za stoletja nazaj. Iz nje so izšli imenitni močje, kot so Janez Prešeren, ljubljanski prošt in predsednik Academiae Operosorum (ob koncu 17. stoletja), dr. France Prešeren, največji slovenski pesnik, in sedaj nadškof Anton Vovk. V njegovi družini je bilo devet otrok in Anton je bil najmlajši. Tri in pol leta star je iz-

gubil očeta, 17-leten pa še mater. Svoje mladosti se je spominjal tudi še nekaj dni pred smrtjo, ko mi je narekoval svojo duhovno oporoko:

„God sv. Petra in Pavla je bil zame najbolj sstečen spominski dan življenja, saj sem bil ta dan posvečen v duhovnika. Večje milosti mi Bog ni mogel dati... Moja mladost ni poznala in uživala sedanjega načina življenja. Niti misliti nisem smel sa kolo, na izlete. Moje opravilo je bilo v počitnicah trdo kmečko delo. Pod Triglavom doma, pa nikdar nisem bil v njegovem kraljestvu. Moji edini izleti v dijaških letih so bili ob nedeljah zjutraj na Brezje, vedno peš in navadno s čevlji v rokah... Blagrujem Marijino kongregacijo, ki me je tako lepo varovala vso mladost in nadoomeščala starše. Blažena jutra, ko so nas mlade dijake v Kranju

vsak dan zbirala v farni cerkvi pri obhajilni mizi...“

Da je v sorodstvu s Prešernom in da ima pesniško žilico, je dokazal z nekaterimi pesmimi iz mladosti. Pesniška žilica se mu je poznala tudi v pisani in govornjeni besedi. Delo in skrb duhovnika in nato škofa mu ni dopuščalo literarnega ustvarjanja.

Srednjo šolo je obiskoval v Kranju, zadnja leta pa je bil v Zavodu sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano, kjer je tudi leta 1918 maturiral.

Postaven in vesel fant se je odločil za duhovniško službo. Ves čas je zanj očetovsko skrbel semeniški vodja, prošt in generalni vikar Ignacij Nadrah — zanimivo je tudi to, da je Vovk šel po isti duhovniški poti kot Nadrah: kaplan v Metliki, Tržiču, kanonik, vodja semenišča in generalni vikar — to mu je ob neki priliki v žaljivi obliki očitil neki redovnik; rekel mu je pri mizi ob birni: „Vi ste Nadrahovo maslo!“ Tega očitka Vovk ni mogel nikoli pozabiti.

V dušnopastirski službi se je tako v Metliki, kjer je pustil 140 člansko fantovsko Marijino družbo, kot v Tržiču ves dal vernikom. Ti so se ga oklenili z obema rokama, ker so v njem odkrili: resnost in prepričanost, dostojanstvo in ljubeznivost, veselost in požrtvovalnost. Ta se je še posebej pokazala med vojno, ko je kot stolni kanonik vsa vojna leta v Ljubljani skrbel za sobrate du-

hovnike — begunce tako z Gorenjske kot s Štajerske.

Do najvišjega duhovništva — do škofa je prišel Vovk po dušnopastirski poti kot pred njim Anton Martin Slomšek, kot Friderik Baraga, Anton Bonaventura Jeglič ali papež Pij X. — ne po učenosti, profesuri, ne po imenitnosti rodu in visokih sorodnikih, ne po vladi ali politiki — ampak po smislu za praktično delo (civilni oblastniki so mu v pogovoru radi dali epiteton: „Zviti kmečki lisjak“), po zdravem čutu za potrebe škofije, duhovnikov in vernikov.

Po značaju je bil škof Vovk bolj sangvinik kot kolerik, imel je poteze obojnega značaja. Njegova osebnost je privlačevala zaradi prijaznosti, pozornosti, veselega značaja in dobrote do vseh potrebnih. Ni imel le srce, odprto za dušno ali telesno stisko bližnjega, ampak tudi roke. Mnogo svojega denarja je razdal zlasti duhovnikom. Po srcu je bil dober in družaben. Najbolje se je počutil v duhovniški družbi. Kadar mu je bilo najhuje — npr. ko so organi notranje uprave na meji zasegli pisno poročilo za Rim (relatio) o stanju škofije leta 1959 — se je, da bi se umiril in razvedril, odpeljal na godovanje dekana Antona Gornika v Šmartno pri Litiji.

Rad je bral leposlovne knjige, v glavnem pa le strokovno literaturo, in to nemško. Od tujih jezikov je dobro govoril le nemško,

v Rimu se je s sv. očetom Janezom XXIII. pri avdienci 31. januarja 1960 in s kardinali in visokimi uradniki rimskih kongregacij pogovarjal latinsko.

Ko ga je beograjski nadškof dr. Josip Ujčić, ki je bil tudi kokonsekrator pri škofovskem posvečenju, 20. oktobra 1960 za njegovo 60. letnico promoviral za prvega častnega doktorja teologije Teološke fakultete v Ljubljani, je imel v fakultetni avli (bivši Alojzijeveški kapeli) govor v klasični latinščini. Med drugim je dejal: „Pravično je, da so odlikovani tisti, ki delajo za skupno blaginjo.“ Zasluga škofa Vovka je namreč bila, da je Teološka fakulteta v Ljubljani mogla po vojni vzdržati kljub mnogim notranjim in zunanjim težavam in dostojno opravljati svojo nalogo. Nadškof Ujčić se škofa Vovka spominja, da ni bil le za glavo višji od drugih sošolcev kakor Savel, ampak da se je odlikoval po kreposti, prizadevnosti in teološkem študiju. Ujčić je bil Vov-

kov profesor moralne teologije na Teološki fakulteti v Ljubljani.

Ob isti priliki pa je nadškof Ujčić o škofovski službi rekel tole: „Ni malo tistih, ki škofu zavdajo njegov škofovski sedež. Vernikom se sedež zdi lep, dragocen, vreden polželenja. Če tron motrim le z očmi, moram priznati, da je lep, umetniško izdelan iz plemenitega lesa in dragega materiala, pregrnjen je z dragocenim pregrinjalom, večkrat je celo pozlačen. Toda kaj vsa ta lepota pomaga, ko se pa na njem tako trdo sedi!“ In trdoto škofovskega sedeža je škof Vovk mnogokrat občutil, pa kljub vsemu ohranil vedrino duha, ker je imel posrečen značaj.

Ob svojem imenovanju za rezidencialnega škofa (2. decembra 1959) je duhovnikom in vernikom ljubljanske škofije poslal škof Vovk posebno božično pismo z voščili, v pismu med drugim pravi:

„Bral sem primero, da so škofje močno deblo drevesa, duhovniki in redovniki čvrste veje, verniki lepo zeleno listje. Vse to mora biti neločljivo povezano, da je živo, pomembno in lepo... Moli-mo, da bo deblo mojega odgovornega škofovanja močno in po božji volji, da bo na tem deblu vedno dosti vej (duhovnikov in redovnikov), da bodo veje tega častitljivega drevesa odete z gostim zelenim listjem, zakaj šele goste vrste vernikov v neustrašeni veri in medsebojni ljubezni po-

menijo pravo moč in lepoto Cer-
kve...“

Škof Vovk je svojo škofijo pre-
hodil večkrat po dolgem in po-
čez. Poznana sta bila njegova pre-
prostost in tudi prisrčni smeh,
veličastni nastopi pri službi božji
in slovesnosti bodisi v stolnici
ali po cerkvah škofije. V razgo-
voru z otroki zlasti na birmah je
bil tudi preprost. Njegova beseda
na prižnici ni bila le mogočna,
glasna, pač pa tudi prepričevalna
in je osvajala zlasti preproste lju-
di tako v mestu kot na deželi. Mi-
krofona vse do zadnjega ni upo-
rabljajal. Ko so mu ob neki priliki
v stolnici na škofovem tronu po-
stavili mikrofona, mi je rekel: „Od-
nesite to čebulo proč!“ Škofa
Vovka je bila sama dejavnost: ni
poznal sebe, ni poslušal svojih te-
lesnih nevšečnosti (zlasti slad-
korno bolezen), ni se zmenil za
utrujenost in resno bolezen. Kljub
hudim časom ni nikoli omagoval,
obupaval, pogumno je vedno storil
svojo dolžnost. Ni se ustrašil
ne prošnje ne grožnje. Na poti do
cerkve in vernikov je zmeraj na-
šel moči in tudi način, da je svo-
jo dolžnost opravil. Nikoli ni delal
s strastjo ali sovraštvom, ampak
vedno iz zvestobe do vere in
Cerkve. Odlikovala ga je velika
ljubezen do duhovnikov in ver-
nikov — koliko potov, ponižanj
in prošenj je storil zanje, zlasti
za duhovnike, ki so bili zaprti ali
ovirani v dušnopastirski službi.

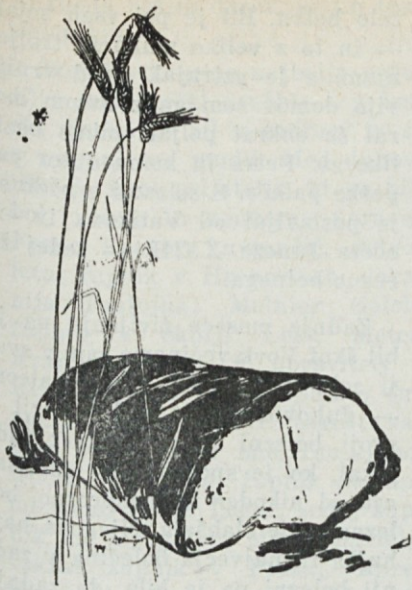
Ko so mu nekoč nekateri hrva-
ški škofje očitali, da hodi na Ver-

ske komisijo in na OZNO-UDBO
„kavo pit“, je odgovoril: „Tudi
po kolenih bi šel od škofije do
,Slavije‘ — sedež notranje upra-
ve —, če bi s tem iz ječe rešil
le enega duhovnika.“

V hudih urah je pred taberna-
kljem v svoji kapeli ali z rožnim
vencem v roki, že bolan sede na
hodniku pred odprto škofovo ka-
pelo iskal potov in svetov pri Bo-
gu, kako naj reši in opravi vse
težke in nujne naloge. Tudi bre-
vir je rad opravljal v svoji kape-
li.

Tudi kot škof je bil zaveden
Slovenec in je tudi na škofovski
konferenci vedno govoril sloven-
sko. Nekoč so mu škofje iz Dal-
macije rekli: „Mi vas ne razume-
mo, ker govorite slovensko.“ Škof
Vovk ni ostal dolžan: „Vi mene
ne razumete, a jaz vas moram!“
in je naprej govoril slovensko.

Škof Vovk ni pridigal le z moč-
no in glasno besedo, ampak z
vsem svojim nastopom. Pridigal
je počasi, sintaksa je bila bolj
nemška — glagol na koncu stav-
ka. Njegove pridige so bile pre-
proste, zato pa vsem razumljive.
Verniki na deželi so ga zelo radi
poslušali na birmah in slovesno-
stih — izobraženci, zlasti v me-
stu, manj — nekateri duhovniki
— predvsem duhovščina okoli
stolnice pa je njegove pridige ra-
da kritizirala. Na pridige se je
vestno pripravljajal, pridige pisal
pri vsaki pridigi je pripisal o-
pombo, kdaj in kje je to pridigo
govoril, da se ne bi ponavljal. Na

mo in po birmi kmalu odšel na drugo župnijo, kjer je bila birma popoldne.

Glede mašnih rubrik in obredov v cerkvi je bil zelo natančen, cenil in zahteval je točnost, vsaka slovesnost ali maša se je morala točno ob uri začeti. Veliko je dal na lepoto tako mašne obleke kot tudi petja, zahteval je zlasti za pontifikalne maše izurjeno asistenco — in po vsaki slovesnosti opozoril na napake. Škofovo oblačenje na tronu v stolnici pred pontifikalno mašo je bilo nekaj posebnega, zanimivega, atraktivnega. Od asistence, kanonikov in zlasti od ceremonijerjev je zahteval znanje in eleganco pri izvedbi obredov.

birmah ni nikoli ponovil pridige v isti dekaniji.

Zlasti skrbno se je pripravljaval na znamenite postne govore v stolnici. Čas letnega dopusta v Lovranu ob morju v mesecu septembru je porabil predvsem za zbiranje gradiva za te postne govore. Dve cvetki iz teh pridig: Ko je slikovito pridigal o Mojze-su, je rekel: „In v košarici v Nilu so našli dečka — moškega spola!“ Ob drugi priliki se mu je pa zareklo, ko je govoril o Kristusovem uboštvu: „In ni imel glave, kamor bi jo položil...“

Kakšen je bil kot spovednik, ne vem — na birmah ni spovedoval, zlasti ne zadnja leta, ko je v župnijo prihajal tik pred bir-

Ker je bil škof Vovk sam urejen in je imel rad snago in red tako v svojih prostorih kot glede obleke, je red zahteval tudi od drugih.

V času svojega škofovanja je škof Vovk doživel dve veliki slovesnosti: 250-letnico ljubljanske stolnice 12. maja 1957 in 500-letnico ljubljanske škofije 8. in 9. septembra 1962.

Na njegovo zdravje je posebej vplival dogodek, ki se mu je pripetil v času, ko sem bil bogoslovec. 20. januarja 1952 so ga namreč na vlaku na kolodvoru v Novem mestu polili iz bencinom in zažgali; spremljevalci so mu priskočili na pomoč in mu odstranili gorečo obleko, le duhovniškega kolarja, ki je bil iz celuloida, mu niso mogli tako hitro odpeti,

zato je dobil na vratu hude opekline. Potrebna je bila plastična operacija, vendar so mu pred njo morali najprej zaradi sladkorne bolezni znižati sladkor v krvi, da se mu je rana lahko celila. V marcu 1952 je že toliko okrevljal, da mi je proti koncu meseca podelil subdiakonot in diakonat. Poškodba na vratu je bila vidna do smrti.

Sam bolnik mnogo let — sladkorna bolezen od leta 1951 — je razumel bolnike in zlasti rad obiskoval duhovnike — bolnike.

Bolezen ga je zlasti zadnja leta zelo ovirala. Imel je še mnogo načrtov, rad bi še živel — a istočasno je mnogokrat ponavljal: „Kakor in dokler Bog hoče!“

5. oktobra 1962 je odšel v Rim na prvo zasedanje vesoljnega cerkvenega zbora (II. vaticanum). Bil je že zelo bolan, zato je šel z avtom. Čeprav je glede pomožnega škofa stal na kmečkem stališču: „Ne gre, da bi bila na enem dvorišču in enem gnoju dva petelina!“ je vendar že prve dni po svojem prihodu v Rim šel na državno tajništvo in prosil za pomožnega škofa. Z njim je takrat na začetek koncila prišel v Rim tudi dr. Jožef Pogačnik, pozneje pomožni škof in nato nadškof ter metropolit ljubljanski. Ko sva se tega dne vračala z Državnega tajništva, mi je na hodniku pred Secretrio Status rekel: „Danes je zame najžalostnejši dan v življenju. Zaposlil sem za pomožnega.“

Na prvem zasedanju je bil že

zelo bolan. Bil je pri vseh sejah — in to z veliko muko in trpljenjem, a je vztrajal. Pred vrnitvijo domov sem ga z avtom moral še enkrat peljati mimo bazi-like sv. Petra in kolonad ter papeške palače. S solzami v očeh se je poslavljal od Vatikana in sv. očeta Janeza XXIII. — tedaj že resno bolnega.

Zadnje mesece življenja pa je bil škof Vovk večinoma sam v svoji sobi in postelji. Obiskovalcem — duhovnikom je rad govoril o svoji bolezni in mnogokrat tudi jokal, ko je spoznal, da izboljšanja od nikoder ni, nasprotno, bolezen se je slabšala. Njegova najhujša in največja bolečina v zadnji bolezni pa je bila, da zadnje leto 1963 ni mogel več na birmo. Po vsaki birmi sem mu pozno zvečer moral natančno poročati o poteku birmovanja: koliko je bilo birmancev, kateri duhovniki so bili na birmi, kakšen je bil jedilnik pri kosilu in večerji. Zelo se je namreč razumel na jedi in tudi, kako se jedila pripravljajo. Njegov hobi je bilo sestavljanje jedilnikov za slovesnosti. Na birmah me je rad vprašal, koliko žensk je v kuhinji. Če jih je bilo veliko, je rekel: „Ne bo dobro kosilo.“ Za dr. Ujčiem pa je rad ponavljal: „Stara kura, stara kuharica, dobra juha!“ Včasih je po župnišču dišalo po cvrtju že ob 9. uri, ko smo šli v cerkev za birmo, škof Vovk pa je rekel: „Že pohajo, ob enim bomo pa jedli — to bo trdo kot podplat! Ali

ni škoda božjih darov, ki jih tako uničujejo!“

Škof Vovk se je najbolje počutil v duhovniški družbi — v ženski družbi je bil v zadregi in se v njej ni rad mudil. Med duhovniki je imel prijatelje, ki so bili bolj vesele in zgovorne narave: Franc Ksaver Lavrenčič, dolgoletni župnik v Hrenovicah, dekanija Postojna; Melhior Golob, župnik v Škofji Loki, Metod Kranjc, križnik, ž. upravitelj v Križah, Feliks Zajc, župnik v Črnučah, Anton Kotar, takrat kaplan v Št. Vidu nad Ljubljano, Adolf Pikl, sedaj župnik na Gornjskem, Franc Lokar, sedaj župnik na Lipoglavu, Mirko Bartelj, takrat župnik v Preski, Karel Šparhagl, takrat župnik v Šmartnem pod Šmartno goro itd. Rad je bil v njihovi družbi, jih obiskoval za godove in z njimi tudi doma ob kozarcu dobrega vina dolgo kramljal. Bil je gostoljuben in je vedno koga od duhovnikov povabil na kosilo. Tudi drugi škofje so ga radi obiskovali. V prijateljskih stikih je bil z Zagrebom in zagrebškim nadškofom in poznejšim prefektom kongregacije za nauk vere kardinalom Franjom Šeperjem, pristrčne vezi so ga vezale z nadškofom Gabrijealom Bukatko, dr. Viktorjem Buričem z Reke, nadškofom dr. Ujčičem.

V rojstno hišo k Ribču ni zahajal zaradi neurejenega zakona svoje nečakinje. Zelo rad pa je hodil k Dolarjevim v Vrbo, kjer

je bila poročena njegova sestra Katarina — to je imel najrajši, pa tudi njenega moža gospodarja Antona Dolarja ter nečaka in nečakinje iz iste hiše. Vse te nečakinje (Micka, Katka in Ivanka) so se učile kuhanja na škofiji in vse tri je tudi on poročil. K Dolarjevim v Vrbo je šel gotovo enkrat na leto in to najraje pozimi na koline, takrat je v Vrbo povabil tudi druge iz škofije in kapitlja ter semenišča. Tudi sicer je rad v avto povabil koga od duhovnikov, zlasti stolnega dekana Šimenca, ki se je rad vozil z avtom.

Podružni cerkvi sv. Marka v Vrbi je oskrbel nov marmorni oltar, ga sam pri arhitektu Plečniku naročil in tudi plačal. Skrbel je tudi za svojo rojstno župnijsko cerkev na Breznici, mnogo denarja je prispeval za njeno obnovo in polepšanje.

Škof Vovk je rad hodil na obisk k svojemu rojaku duhovniku Francu Saleškemu Finžgarju in mu tudi govoril na biserni maši leta 1954 v Martuljku. Mnogo stikov je imel tudi z arhitektom Jožetom Plečnikom, ki je na njegovo prošnjo uresničil mnogo načrtov: za škofov tron v stolnici, za Vovkov pastorage, za kelihe. Trudil se je in botroval pri izvedbi Plečnikovih načrtov v župnijski cerkvi v Škofji Loki, na Brezjah, v Vrbi, v Mengšu, Stranjah itd. Vovk je bil skupaj s Plečnikom pobudnik za nove, lepo in umetniško izdelane krstilnice, ne-

katere so prav monumentalne, npr. v Mengšu in v Stranjah.

Nadškof Ujčič je škofa Vovka obiskal vsako leto najmanj enkrat v počitnicah. Ni bilo večje slovesnosti v Ljubljani, da bi Ujčič ne bil povabljen in da bi ne bil navzoč.

Škof Vovk je bral in delal pozno v noč, vstajal pa je zgodaj okoli 5. ure in bil ob 5.30 že vedno v kapeli.

Glede Vovkovega razmerja do politike in ministra Korošca ne vem nič — Vovk je bil vedno na strani katoliške stranke. Kot škof je duhovnike zelo odvrčal od vsakega političnega delovanja, zlasti Ciril-Methodijskega društva.

Imel je tudi stike z najvišjimi državnimi in republiški osebnostmi: enkrat je bil v delegaciji jugoslovanskih škofov pri predsedniku Titu, bil pri Edvardu Kardelju, Borisu Kraigherju, Ivanu Mačku, Mitji Ribičiču. Ko je bil prišel k Ivanu Mačku, tedaj notranjemu ministru, je baje Vovk mučno tišino ob prvem srečanju pregnal z dovtipom: „Kdo bo zdaj v koga skočil, ali Vovk v Mačka, ali Maček v Vovka?“

Škof Vovk je dobil v dar dva avtomobila:

Aprila leta 1958 volkswagen kot dar kardinala Fringsa iz Kölna. Po nepotrjenih govoricah naj bi ta avto za Vovka plačal škof dr. Rožman, kar pa iz dokumentacije, ki mi je bila na voljo in iz dopisovanja z generalnim vikarjem iz Kölna, ni bilo razvidno.

Za 500-letnico ljubljanske škofije pa je dobil v dar mercedes 190 D — tega so mu poklonili predvsem slovenski duhovniki iz ZDA, zlasti g. Julij Slapšak, msgr. Alojzij Baznik, g. Oman, Vital Vodušek in drugi — plačali so tudi carino za avto.

Nadškof Vovk je umrl 7. julija 1963 ob 21.35 zvečer — bila je nedelja — za možgansko kapjo; v nezavest je padel že popoldne okoli 16. ure. Pred smrtjo ga je kanonik in stolni župnik Franc Glinšek še enkrat mazilil — previden je bil že enkrat prej. Glavni režiser vseh njegovih telesnih slabosti in boleznij je bila sladkorna bolezen (diabetes), ki je ni resno jemal in je bil glede diete in zdravljenja, kot je na bolniški list napisal njegov zdravnik dr. Teodor Pichler, nediscipliniran. Kakor toliko drugih sladkornih bolnikov je tudi nadškof Vovk imel o svojem diabetesu svoje mnenje in prepričanje. Njegova teza je bila: Če ne bom jedel, ne morem delati — živci potrebujejo močne hrane... Dokler bo šlo, bo šlo... Sladkorna mu je opešala oči in srce in to je bilo odločujoče.

Pokopan je bil v sredo 10. julija 1963 pri Sv. Križu na Žalah v Ljubljani v grob poleg nadškofa dr. Antona Bonaventure Jegliča. Njegov pogreb je bila prava manifestacija spoštovanja in ljubezni do priljubljenega nadpastirja.

Franc Vrhunc

Zakaj brezbožnost in verska brezbržnost?

Občni zbor Tajništva za neverujoče — Odmevno poročilo kardinala Pouparda — Ideologija, ki temelji na dialektičnem in zgodovinskem materializmu, drsi v zatcn.

V Rimu se je 5. marca končalo tridnevno plenarno zasedanje Tajništva za neverujoče. Udeležilo se ga je 50 sodelavcev iz 23 držav. Glavni predmet razpravljanja je bil odnos med krščansko vero, sodobnimi ideologijami in javnim mnenjem. Miselnj tokovi imajo namreč velik vpliv na mnenje in vedenje ljudi in so pogosto glavni razlog odtujitve sodobnega človeka Bogu in verskim zadevam.

Navzoči so prislunhili poročilom o verskem stanju v raznih državah. S perečimi vprašanji so se seznanili zlasti iz pastoralnega zornega kota. Njihov namen je bil pripraviti ustrezno pastoralno navodilo, kako se srečevati s pojavom ateizma v sedanjem svetu. Zadnji dan zasedanja jih je sprejel tudi papež Janez Pavel II.

Dan prej pa je bila v tiskovni dvorani apostolskega sedeža tiskovna konferenca, na kateri so časnikarje seznanili z delom tajništva. Glavno poročilo je pripravil predsednik kardinal Paul Poupard, sodelovali pa so še bruseljski nadškof kardinal Godfried Danneels, argentinski škof Antonio Quarracino (Avellaneda) in

avstralski škof Eric D'Arcy (Sale).

Kardinal Poupard je povedal, da je tajništvo v zadnjih treh letih izvedlo obsežno anketo o ideologijah in krščanski veri v sodobnem svetu. Hotelo je globlje raziskati zapleteni pojav ateizma, nevere in verske brezbržnosti v današnji družbi. Pri anketi so sodelovali člani in svetovalci tajništva, vse škofovske konference in katoliške univerze. Prejeli so 170 odgovorov z vseh petih celin, 81 od katoliških univerz. O vsem tem so razpravljali na občnem zboru tajništva. Povzel jih je tudi kardinal Poupard na tiskovni konferenci.

Sodobne ideologije so na poti k neizbežnemu zatonu, je menil kardinal, in nato tako opisal položaj v sodobnem svetu: „V deželah realnega socializma (v komunističnih) je ideologija, utemeljena na dialektičnem in zgodovinskem materializmu, kot se dozdeva, opešala. V pomembnih predelih našega planeta se sicer še drži s pomočjo skupine, ki sama sebe opredeljuje — bogve zakaj — za družbeno avantgardo in si prisvaja vodilno vlogo v državi. Veli-

častna fasada in besedni triumfalizem ne moreta zakriti dejstva, katerega posledice so nepredvidljive. Ideološka zgradba je namreč prazna, inteligenca in srca jo zapuščajo, dejstva jo postavljajo na laž. Avantgarda je zmedena, v zadregi. Moštvo je postalo ravnodušno, ne posluša, ne sledi več. Neuspeh ideologije je očiten. Človek, ta „globoki vodnjak nemira“, kot ga je označil Charles Péguy, se je znašel sam s svojo samoto, naveličanostjo in stisko. Kaj ima ta ideologija ponuditi v zameno za Kristusa in njegov evangelji? Ozko ječo brez obzorja, v katero je imanenca zaklenila človeka in ga oropala prostora svobode, ki mu je potrebna za to, da se čuti odgovornega in spoštovanega v svojem dostojanstvu in v svoji pravici do pobude v zasebnem življenju in pri družbeni zavzetosti.“

„Ideološka demobilizacija,“ je nadaljeval kardinal, „vendar ni le zadeva družb, ki izhajajo iz marksizma. Še bolj morda izstopa v industrializiranem in tehnološkem zahodnem svetu, kjer so namesto ostrih idejnih bojev prejšnjih desetletij zavladali porabniška miselnost, zaznamovana z željo po uživaštvu, izgubo smisla za svetost življenja, koristolovski pragmatizem in iskanje učinkovitosti za vsako ceno, kar zelo pogosto povzroča moralni relativizem in verski indiferentizem. Sekularizirani človek je postal nesposoben, da bi črpal iz vrelcev

pristnega verskega doživljanja. Ves je osredotočen na takojšnje zadoščenje, na gospodarski uspeh in družbeno veljavo. Posledica je v obeh primerih enaka: čut osamljenosti, razočaranja in tesnobe, kot znamenje nepogasljive duhovne potrebe, ki čaka le na to, da jo kdo prebudi in vodi.

Ko govorimo o zahodni družbi, moramo priznati, da je tehnologija eden od dejavnikov, ki najmočnejše oblikujejo miselnost sodobnih ljudi. Prevzema jih navdušenje za tako imenovano 'znanstveno metodo', ki razvrednoti versko spoznavanje, predvsem pa omejuje življenja na gmotno razsežnost, ki jo tako izredno pospešuje tehnika. Vedno bolj se zavedamo dvojnosti današnjega napredka, saj prinaša življenje in grožnjo smrti, bodisi jedrsko bodisi biološko. Zato človek postaja zopet sprejemljiv za pogovor o velikih нравnih in antropoloških vprašanjih o smislu življenja in smrti.“

Kardinal Poupard je nato kratko orisal stanje na raznih celinah. V Latinski Ameriki se srečujeta dve sovražni ideologiji: gospodarski, individualistični in pragmatistični liberalizem in marksistični kolektivizem s svojim mitom revolucije in razrednega boja. Ne prva ne druga ne spoštujeta dostojanstva človeške osebe in njene pravice do pravičnosti in svobode. Katoliška Cerkev jasno in prepričljivo predlaga pristen krščanski humani-

zem in postopno uresničenje svojega socialnega nauka in hkrati odpira nadčutno razsežnost vsakdanjika.

V Afriki z ideologijami, ki zagovarjajo vrnitev k dednim afriškim vrednotam, kot so udeležенost, pravičnost, družbena in družinska solidarnost, pogosto ravna politična oblast, ki se je večkrat sprevrgla v totalitarizem in nepoštenost. Cerkev je tu v resnici braniteljica spoštovanja človeške osebe in družbene svobode. Marksistična ideologija, ki so si jo prisvojili nekateri politični voditelji in visokošolci, nima dejansko vpliva na ljudstvo, ker preveč nasprotuje starim afriškim vrednotam. Za kristjana so vse te afriške ideologije silen izziv za pristno evangeljsko življenje.

Ogromna azijska celina je danes še pod vplivom svojih tradicionalnih ver in kultur. Temu pa nasprotuje marksistična ideologija, ki ogroža kulturno in etično dediščino teh narodov. Tudi na tej celini je opaziti duhovno praznino, spričo katere Cerkev razglašala svoje sporočilo upanja in si prizadeva za dialog s starodavnimi azijskimi verstvi in kulturami.

Cerkev danes, ko vstopamo v to novo dobo, potrebuje zlasti dar razločevanja. Jasno pa je, da gre za zadevo, ki je skupna Bogu in človeku. Človekova usoda je tesno povezana s pristnim poznanjem in priznanjem Boga. Temu dejstvu mora biti prilagojena no-

NAMEN
APOSTOLSTVA MOLITVE
ZA JULIJ

Splošni: Da bi vsi znali priseljenec sprejeti kot brate in sestre.

Misijonski: Da bi zaradi skrbi za dialog z nekrščanskimi verstvi ne bi pozabili pravice in dolžnosti označiti evangelij.

Slovenski: Da bi se duhovniki zavedali Marijine vloge, ki je povezana z njihovim duhovništvom.

ZA AVGUST

Splošni: Da bi časnikarska dejavnost spodbudila rast vere, pravičnosti in miru.

Misijonski: Da se ohrani velikušni prispevek žena v misijonskem delu Cerkve.

Slovenski: Da bi praznovanje Marijinega leta poglobilo vernost v našem narodu.

va evangelizacija današnjega sveta.

Nekateri časnikarji, ki poročajo iz Rima, so že opozorili na skladnost med temi mislimi in stališči papeža Janeza Pavla II. v najnovejši okrožnici Skrb Cerkve za družbeni razvoj.

In življenje teče naprej...

(Iz begunskega dnevnika)

12. marca 1948

Po štirih mesecih čakanja sem danes na občini dobil živilske kartice. Štiri mesece smo preganjali veliko revščino in pomanjkanje, z božjo pomočjo smo tudi te težave srečno premagali. Je res, kar pravi ljudska modrost, da kadar je sila največja, je božja roka mila. Dobri ljudje, med njimi nekateri tujci, nam popolnoma nepoznani, so nam dobrohotno, z vso ljubeznijo in izdatno pomagali. Tudi prevzvišeni škof Rožman so nam mnogo pomagali osebno in po svojih novih poznanstvih. Mnogo dobrega nam je storil g. Nande Babnik s tem, da je za begunce zainteresiral dobre ljudi.

24. marca 1948

Danes sem obiskal svaka Mirka v Feld am See. Komaj sem stopil iz avtobusa in namenil korake v vas, se je že zakadil vame orožnik in zahteval osebno legitimacijo in spraševal, kam in po kaj grem. Če je kje kačka sestradana stenica, uš in pa žandar, se me gotovo lotijo. Ne zgledam kot potepuh, ki jih je zdaj res na vseh cestah polno, in sem dostojno oblečen, kadar grem med tuje ljudi, vendar sem bil žandarju sumljiv. Ko sem prišel do svaka in povedal dogodek, sta se on in

mojster pošteno zjezila. Stari je bil med vojno v naših krajih orožnik, celo v mojem rojstnem kraju in nas dobro pozna. Slovence visoko ceni, ker je od bližu videl gorje, ki so ga Nemci povzročali pri nas na Slovenskem. Lepo smo se pogovorili, svaka sem povabil, naj nas vendar obišče. Mojster pa mi je za otroke podaril dva para novih čevljev. Gotovo si je predstavljal, da smo z obutvijo pri kraju, zlasti otroci.

28. marca 1948

Velika noč! Božič je bil žalosten in bolj podoben velikemu petku Današnji praznik pa obhajamo veseli. Snoči je bila lepa procesija in danes jako lepa sv. maša. Pri slovesnem vstajenju je tudi nam vrela iz srca vesela Aleluja! Hvala Bogu, da je trpljenje prestano. Pri službi božji se pozna, da je vedno manj ljudi. Stalno odhajajo v večjih in manjših transportih na vse strani sveta.

29. marca 1948

Mamica je danes z večjo skupino taboriščnih romarjev poromala na Krko k sv. Emi. Midva s Franckom pa sva se odpeljala v Mülbrucke na obisk h g. Hradeckyjju, s katerim sem bil skupaj v bolnišnici. Bil je dalj časa v bolnišnici v Gradcu, kjer

„Mrzel veter tebe žene, drobna ptica od nas...“ (J. Beranek)

so mu ponovno morali zlomiti nogo, rane temeljito očistiti in nogo znova naravnati in jo dati v mavčev škorenj. Sedaj za silo že hodi, težko sicer, vendar hodi.

Dolgo smo se pogovarjali in v pogovoru so mi razkrili velike težave, v katerih se nahajajo, posebno hčerka, ki jo je mož zapustil in je zdaj sama z otroki. Bil je hud nacist in je pustil družino še pred koncem vojne. O njem nič ne vedo. Gospodarsko sicer dobro stoje, imajo lep dom, gospod ima že tudi kar lepo pokojnino, hčerka je pa učiteljica v krajevni šoli.

21. aprila 1948

Žena je od 19. t. m. šivala v Tristachu pri delegatovi sestri

Johani. Nenadoma je zbolela in danes so jo pripeljali nazaj domov.

Legla je takoj in dr. Meršol jo je prišel pogledat. Ugotovil je kar hudo zlatenico. Ker imamo od taboriščne uprave dovoljenje za zdravljenje v taboriščni bolnišnici, so jo prišli iskat in se sedaj zdravi v taborišču. Otroka sta močno preplašena, kar se jima pozna tudi v šoli. Upam, da se bo kmalu pozdravila, tako mi zatrjuje dr. Meršol. Temu gospodu veliko dolgujem za njegove usluge in dobrote. Ker mu nimam s čim povrniti, veliko zanj molimo.

29. aprila 1948

S p. Cirilom sva danes v Celovcu na glavnem stanu IRO. Bila sva pri miss Prentis. Več kot ona je govorila njena tolmačica in se delala važno. Ti tolmači so sicer neka potreba, pa vendar večkrat velika nadlega. Prvo je bilo vprašanje, če smo mi tisti, ki toliko pišemo na IRO. Na najin pritrdilni odgovor je dejala, naj s tem nehamo. Midva sva to preslišala in molčala. Ko sva povedala, da želiva našo stvar s preselitvijo pospešiti in čimpreje priti v Argentino, naju je vprašala, če imamo denar za vožnjo. Ko sva ji odgovorila da ne, je ona rekla, da ga IRO tudi nima. Nato smo prešli na čisto realne zadeve: abecedni sezname vseh interesentov za Argentino, ta seznam je mišljen v obliki kartotek s točnimi naslovi.

Z g. Jankom Hafnerjem, ki je uslužbenec na IRO, smo se po razgovoru sešli v neki gostilni, kjer smo se o vseh teh zadevah po drobno pogovorili. Rekel je nama, da so imeli bivši Orli za vsak svoj izlet boljšo organizacijo, kakor pa jo ima IRO za preselitev tisočev razseljenih oseb. V taboriščih imajo na kupe uradništva, ki se dolgočasi, prav tako na glavnem stanu, pa niso sposobni sestaviti solidnih spiskov. To naj delajo begunci sami z lastnim denarjem, da bo njim več ostalo.

16. maja 1948

Danes je v spittalskem taborišču birma. Birmancev je okrog 50. Med birmanskimi botri sem videl tudi bivšega SS Hauptmana Josefa Arnolda iz Trefflinga, ki je bil v maju 1946 skupaj z menoj zaprt v Millstatu. To pot je govoril samo nemško, čeprav dobro govori hrvaško, saj je banaški Švab.

17. maja 1948

Naši spittalski taboriščniki so danes romali v Žihpolje in Vetrinj, v kraje žalostnega spomina. Imeli so lep dan, kakršnih je letos malo. V vetrinjski cerkvi so molili za rajne sinove, može, očete in brate, ki so s tega polja bili peljani naravnost v smrt in so pred smrtjo pretrpeli še velike muke in nepopisno trpljenje.

27. maja 1948

Danes je praznik presv. Rešnjega

ga telesa. Vreme ni najlepše, zjutraj je še deževalo, a se je zvedrilo in je med procesijo le enkrat malo porosilo, popoldne pa je bilo lepo. Na povabilo g. Nandeta Babnika so se sinoči pripeljali na obisk v taboriše trije Holanci: gg.: ravnatelj holandske Caritas — Missie dr. Könver, zdravnik dr. Govaert in fotograf Cleuren. Z njim sem se seznanil zjutraj pred kapelo. Vsi trije dobro govore nemško. Dodeljen sem jim za tolmača in vodiča. Po zajtrku smo bili skupaj pri slovesni maši. Niso se mogli načuditi lepemu ubranemu petju. Med mašo se nagnil k meni dr. Govaert in me vpraša, kako je to, da na koru pojo skupaj moški in ženske. Odgovoril sem mu, da je pri nas že od nekdanj takava navada. Pa je rekel: „Ali je ta navada tudi tukaj ali samo pri vas v domovini?“ Nato pa mi reče, da je to vendar proti cerkvenim predpisom. V cerkvi smejo peti skupaj na koru le otroci, ali vsi skupaj v cerkvi, na koru pa samo moški ali samo ženske, nikoli pa ne skupaj.

Predvčerajšnjim in še snoči sem se mnogo trudil, da sem pevovodjo Silvina Miheliča pripravil, da je za današnji dan vzel v program latinsko mašo. Ker v cerkvi ni harmonija, niso pevci hoteli peti brez spremljave latinske maše. Peli naj bi dijaki koralno Missa de Angelis. Na veliki četrtek sem poslušal njih vpitje, prav tako na veliko soboto in me je bilo sram, da bi tuji to morali po-

slušati, ko imamo vendar odlično izurjen in uglašen zbor. Končno sem ga pregovoril in bilo je prav.

Dijaki so včeraj imeli dijaški izlet na razne strani. Prišli so domov hripavi od kričanja in močno utrujeni. Cirilin razred pod vodstvom prof. Luskarja je prišel domov celó danes zjutraj ob pol štirih.

Gospod Cleuren je mašno slovesnost filmal. Po sv. maši smo se udeležili procesije. Najprej smo stali ob strani in gledali. Gosťje so se čudili disciplini, snažnosti in ličnosti ljudi. Čudili so se, kako so lepo oblečeni in bogatim narodnim nošam, ki so jih imela nekatera dekleta in žene. Pojasnil sem jim, da so narodne noše prinesle še z doma ob begu, obleke pa so stare in obrnjene. So pa navzlic temu res lepše oblečeni kakor pa domači Avstrijci. Imponiralo jim je petje. Med procesijo, v katero smo se kar kmalu vključili, me je dr. Govaert vprašal, kako smo ljudi dresirali za to parado, ki tako odlično poteka. Odgovoril sem, da to ni posledica dresure, ki je sploh ni v nobenem pogledu. Naši ljudje

so še zdoma vajeni reda in discipline. „No ja,“ je dejal, „pozna se vam, da ste že tri leta v taborišču.“

Popoldne sem spremljal fotografa Cleurena, ki je posnel življenje v barakah. Čeprav je bilo vse zelo siromašno, mu je povsod stopala v oči čistoča, red v skromnih sobah, ljubeznivost in vljudnost ljudi, izredna množica otrok in pa starih, celo zelo starih ljudi. Šla sva tudi na pokopališče, kjer sva si ogledala begunske grobove. Filmal je tudi te.

Gospodje so bili tudi zvečer pri šmarnični pobožnosti, ki jim je zelo ugajala. Po šmarnicah smo jim pred gledališčem na hitro roko pripravili koncert slovenskih narodnih pesmi. Slovensko petje tujim ljudem zelo ugaja, tako zborovsko, še bolj pa ljudsko.

Po koncertu so gospodje poslušali pripovedovanje dveh domobrancev, ki sta se rešila iz roške jame in potem ušla ter se po daljšem skrivanju vrnila nazaj na Koroško med begunce.

France Pernišek

80 let Snojeve mame

Pomembno obletnico bo Snojeva mama dočakala 23. julija v krogu družine sina Staneta — srečna in zadovoljna, čeprav telesno ne najbolj trdna. Saj jo že dalj časa pogrešamo pri nedeljskih mašah v Slomškovem domu, kamor je rada hodila, dokler ji je zdravje to dopuščalo. Čeprav se je njen „svet“ skrčil na dom v Ramos Mejiji, kjer živi, je pa kljub temu na tekočem o vsem, kar se dogaja med nami, v Argentini in po svetu. Saj že od mladega rada bere časopise in ta navada se je še drži, z razliko, da je nekoč brala samo slovensko,

zdaj pa redno prebira tudi argentinski tisk.

V mladih letih se ji je življenje kmalu pokazalo v vsej trdoti. Naši ljudje iz oddaljenih hribovskih vasi — kot so Poljane pri Blagovici, kjer je „Gmajnarjeva“ Roza krave pasla — so se v času po prvi svetovni vojni morali pogosto prebijati skozi revščino, iz katere se ni bilo lahko izkupati. Mlada Roza si je s trdim delom in podjetnostjo pomagala do lastne trgovine, se nato zelo mlada poročila in si z možem ustvarila dom na Ježici pri Ljubljani. Rodili so se jima trije otroci: dva fanta in ena deklica, ki je pa že po enem tednu umrla. Življenje v družini je teklo naprej in Snojeva mama je kljub zaposlenosti s trgovino še našla čas za udeleževanje pri raznih občinskih odborih, pri Rdečem križu, Vincencijevi konferenci in še kje.

A prišla je druga svetovna vojna, tuja zasedba in najhujše — komunistična revolucija. O komunizmu je mama že marsikaj brala, poznala pa je tudi ljudi iz vasi, ki so se zanj navduševali. Isti ljudje so potem nastopali v imenu OF in partizanov, ki so začeli z likvidacijami domačih ljudi — ne okupatorjev. Zato ni imela dvomov, ko je prišel čas odločitve, kje je njeno mesto. Prvi sin Tone je odšel k Vaškim

stražam in pozneje k domobran-
cem. Tako je maja 1945 tudi Sno-
jeve zadela ista usoda, kot toliko
tisočev drugih domobranskih dru-
žin, ki so morale zapustiti dom
in se umakniti pred partizani na
Koroško. Osemnajstletni sin To-
ne, domobranec, je bil vrnjen in v
Teharjah ubit. Mož, ki se je po
dveh letih taborišča sicer prsto-
voljno vrnil v Titovino, je bil
po krivem obdolžen sabotáže na
železnici, zato obsojen na 20 let
zapora, nato pa je kmalu skriv-
nostno umrl v ječi. Sama je z
mladoletnim sinom Stanetom od-
šla v svet, v daljno Argentino.

In tu je Snojeva mama ves čas
živ ud naše skupnosti. Vedno je
v njej aktivno sodelovala in se
udeleževala prireditiv. Nikjer ni
manjkala, pa čeprav je do 1969.
leta živela daleč v Quilmesu. Od

leta 1969 živijo Snojevi v svoji
prijazni hiši v Ramos Mejiji.
Zdaj, ko tega ne zmore, sodeluje
na drug način — z molitvijo. Rož-
ni venec je tisto orodje, ki ga
mama še vedno lahko uporablja
— pa kako! — zato pravi, da
ima zelo veliko dela. V resnici
ji ni nikdar dolgčas.

Kljub boleznim in težavam, ki so
z njo v zvezi, in čeprav na tu-
jem, mama preživlja lepe dneve.
V telesnem in duhovnem pogle-
du je lepo preskrbljena. In —
kar je zanjo tudi važno — vsi
štirje vnuki jo imajo zelo radi in
ji znajo svojo ljubezen tudi po-
kazati.

„Duhovno življenje“ izraža svo-
ji zvesti bralki ob veselem do-
godku iskrene čestitke!

Jože Škerbec

v družini

VZGOJA ZA LJUBEZEN

Če verujemo, da je Bog ustvaril človeka po svoji podobi (Mz 1, 17), je človekova zmožnost ljubezni odraz božanske ljubezni. Bog je ustvaril moškega in žensko, da bi predstavljala ljubezen. Človeška spolnost je božji dar, ki usposablja človeka za posebej osrečujočo obliko ljubezni. Zato zadnji cilj spolne vzgoje ne more biti niti detabuizacija niti večja sposobnost uživanja. Pomembno je, da se mlad človek nauči ljubiti.

To za starše in vzgojitelje pomeni, da vzgajajo mlade ljudi k predanosti, da jih pa tudi učijo, kako se lahko pustijo obdariti in osrečiti. Ljubezenske zmožnosti ne smemo zamenjati z obvladanjem tehnik. Spolna ljubezen je posebna oblika srečanja s človekom, srečanja v medsebojnem spoštovanju in razumevanju.

Tudi želja po stikih z drugim spolom, v kakršnikoli obliki že, je predpogoj za ljubezen. Egoizem, samotarstvo in pomanjkanje stikov so značilni za pomanjkljivo zmožnost ljubezni. „So ljudje, ki ostanejo vse življenje infantilni v svojih človeških odnosih. Ne ustalijo se v svojem ljube-

zenskem življenju in menjavajo partnerje po svojih trenutnih potrebah. Čeprav so od svojega partnerja še tako odvisni, se — povsem usmerjeni v lastne potrebe — le malo zanimajo za njegovo osebo. Ne zmorejo vračati ljubezni — kot dojenček,“ piše Ana Freud, hčerka slavnega analitika Sigmunda Freuda.

Zato je spolna vzgoja vzgoja za ljubezen. Zmožnost ljubezni pa pomeni, da znamo vezi sklepati in jih trajno ohranjati.

Odnos mati—otrok

Ana Freud je raziskovala vprašanje, kje korenini pomanjkanje prave ljubezenske zmožnosti pri nekaterih odraslih, ki ne zmorejo spolnega vedenja na partnerski ravni.

V svoji dolgoletni dejavnosti na

področju zakonskega svetovanja je prišla do sklepa, da je vztrajna ljubeča materina pozornost do dojenčka bistvena predpostavka, da bo postal kot odrasel človek zmožen ljubezni in se bo v ljubezni sploh lahko vezal. Meni, da zgotoven, konstanten odnos matere do otroka popelje otroka iz začetnega egoističnega obdobja zadovoljevanja nagonov v odnos, ki je partnersko usmerjen k drugemu. Otrok si zgradi svojo prvo, pristno ljubezensko zvezo.

Odnos matere do otroka pa ni pomemben le za zorenje ljubezenske zmožnosti, marveč tudi za otrokov splošen razvoj. Danes imamo mnogo znanstvenih raziskav, katerih ugotovitve so tako jasne, da ne moremo mimo njih.

Opazovanje profesorja Spitz

Profesor René Spitz in njegovi sodelavci so spremljali razvoj dojenčkov v dveh domovih, kjer so otroci živeli od rojstva do četrtega leta. Natančno so jih opazovali, kako se obnašajo, kako se odzivajo na dražljaje in spodbude okolja, kako se vedejo v nekaterih situacijah. Ker so otroci živeli v istih situacijah, so jih lahko primerjali med seboj. Čeprav so bili stanovanje, hrana in zdravniška preskrba enaki v obeh domovih, so se otroci povsem različno razvijali. Kje so bili vzroki?

V prvem domu so bili oskrbovani dojenčki, katerih matere so prišle navzkriž z zakonom in so bile zaprte. Kljub temu so jim do-

volili, da so same skrbele za svoje otroke. En dojenček matere sicer ni imel, vendar je bilo na voljo dovolj strežnega osebja.

V drugem domu pa za dojenčke niso skrbele njihove matere. Tudi strežnega osebja je bilo le toliko, da je lahko opravljalo samo nujno delo. Nihče ni imel časa, da bi se z dojenčki igral, se z njimi pogovarjal in jih ljubkoval. Ni bilo osebne pozornosti in naklonjenosti. Kakšen je bil rezultat?

V domu, kjer so matere skrbele same za svoje otroke in je bilo dovolj strežnega osebja, so se dojenčki zdravo in normalno razvijali: igrali so se, se smejali in jokali, učili so se sedeti, kobacati, blebetati in govoriti, zanimali so se za okolje in le redkokdaj zboleli. Noben otrok ni umrl.

V drugem domu je bilo pretresljivo: otroci niso napredovali, dobivali so težje prebavne motnje, čez nekaj časa so postali dovzetni za nalezljive bolezni. Poleg tega bednega telesnega stanja se je pojavil tudi zastoj v duševnem razvoju. S štirimi leti niso mogli niti govoriti niti hoditi niti sami jesti niti niso bili čisti. Topo in brez zanimanja so sedeli v svojih posteljih. Več izmed njih jih je tudi umrlo.

Opazovanja, ki so jih drugi znanstveniki potrdili, nam omogočajo presenetljiv in pretresljiv vpogled v bistvo majhnega otroka.

Za otrokovo rast in napredova-

nje nista odločilna tehnično dovršeno okolje in higienska oskrba, marveč duševen odnos do materinskega človeka. Na pragu življenja potrebuje otrok človeka, ki ga ljubeče sprejme, ga čuva in mu nudi varen dom. Če ni tega notranjega odnosa med materinsko osebo in dojenčkom, te topline in zavarovanosti, otrok duševno, duhovno in telesno krni.

Le brezmejno zaupanje v materinsko ljubezen lahko odpre vrata življenja, lahko udomači tuj svet in dá prazaupanje v svet. Če ni tega zaupanja, mlad človek „odkloni“, kot pravi Alfred Nitsche, „ponujeno življenje“.

Materinska ljubezen

Da otrok lahko uspeva, ga mora mati obdati z ljubeznijo in toplino. Le tisti, ki izkusi, kaj pomeni biti ljubljen, zmore tudi ljubiti. Ne zadošča torej, da dojenčku ponudimo potrebno oskrbo. Tako kot hrano in spanje potrebuje tudi stike. Smehljanje, govorjenje, petje, božanje, jemanje v roke — šele to osreči otroka. Ljubezniva materina beseda vzbudi v njem radost in očaranje. Na njen smehljaj odgovori z lastnim smehljajem.

Vsaki materi lahko samo svetujemo: vzemite otroka iz posteljice, kolikokrat si to zaželi! Ljubkujte ga, dokler in kolikokrat bi ga radi! Ne pustite se prepričati od tistih, ki vas svarijo, da ga boste s tem razvadili. Ta nevarnost bo nastopila kasneje! Seve-

da pa potrebujejo dojenčki tudi veliko miru in spanja. Otroka ne smemo motiti v spanju zato, ker se nam zahoče, da bi ga ljubkovali.

Otrok se mora razvijati v ozračju varnosti in gotovosti. Razdraženost, nervoza, napetost, strah, negotovost, neuravnovešenost, ravnodušnost in nerazumevanje matere ne ostanejo brez posledic za otrokovo prihodnost. Vedenje matere odloča o tem, kako se bo otrok kasneje obračal k svetu.

In še nekaj drugega je pomembno: k pravi ljubezni spada popolna nenadomestljivost in nezamenljivost ljubljenega. Če dojenček potrebuje človeka, ki ga ljubi, to pomeni tudi: neobhodno potrebna je ena mati ali skrbnica, in sicer vedno ista, ki bo zanesljivo vedno tu. Otrok potrebuje kolikor mogoče neprekinjeno navzočnost tega enega ljubečega človeka.

Mati in otrok v porodnišnici

Psihologija, natančneje globinska psihologija, govori o tem, da za človeškega otroka predstavlja rojstvo največje vseh revolucij, ki jim bo izpostavljen v svojem življenju: iz topline, zavarovanosti in nošenosti v materinem telesu v svetlobo, mraz in izpostavljenost tega sveta. Psihologi menijo, da je rojstvo vzrok za mnoga stanja bojazni, ki ljudem kasneje povzročajo tudi trpljenje. Po rojstvu gre predvsem za

to, ali mu bo okolje, v katerem se je novorojeno bitje znašlo, nudilo toplino in zavarovanost, da bi lahko premagalo porodni strah.

To se zgodi toliko bolj trajno, kolikor prej po porodu zmore mati sama ljubeče skrbeti za novorojenčka. Žal le malo bolnišnic nudi možnost za to: običajno mati dobi otroka le za hranjenje, nato pa ga spet odnesejo na oddelek z dojenčki.

Razveseljivo pa je, da si marsikje prizadevajo to spremeniti. Zamisel boljše rešitve izvira iz ZDA: gre za tako imenovani „roomingin“. Tu matere in otroka v porodnišnici ne ločijo več, marveč sta skupaj v isti sobi. Mati se lahko pravočasno privadi na svojega otroka, ga doživlja v njegovem vedenju podnevi in ponoči in od začetka prevzame bistveni del oskrbe zanj.

Pri tem ima skupno bivanje matere z otrokom za mater samo odločilno vlogo: nauči se svoje materinskosti. Kajti nobena mati ne postane „mati“ že s samim porodom. Šele z notranjimi vezmi, ki se razvijejo iz telesnega stika in nežnosti pri negi otroka, postane žena prav otrokova mati. Ta nega je potrebna, da lahko otrok sploh napreduje in dobi zaupanje v ljudi in v svet, da se nauči ljubiti in sovražiti, da najde pot k partnerju in ne ostane egoističen samotar.

Kdor ima možnost izbire, naj si torej izbere porodnišnico, v kateri ne bodo otroka osamili od ma-

tere, marveč ga bodo od prvega dne pustili pri njej.

Otrok v bolnišnici

Na to mesto spada tudi tema „otrok v bolnišnici“, ki jo starši bolj malo upoštevajo, zdravniki pa omalovažujejo. Napotitev majhnega otroka v bolnišnico, zlasti če dlje ostane notri, je za otroka vedno „travmatičen“ dogodek: otroka iztrgajo iz znanega okolja, ki je tako pomembno za njegovo napredovanje, in ga ločijo od staršev. Takšen otrok lahko reagira z različnimi motnjami in zaostane ali celo regredira v svojem duhovnem, telesnem in duševnem razvoju. Tu se nam vsiljuje primera z „domskim otrokom brez matere“. Že med bivanjem v bolnišnici pride do motenj v spanju, močenje postelje, puljenje las, nihanja z glavo, depresij itd. Še celo po mnogih letih, ko nihče več ne misli na njegovo bivanje v bolnišnici, kot pozne posledice lahko ostanejo nekakšna zavrtost in brezvoljnost.

Idealno bi bilo, če bi smela mati ves čas otrokovega bivanja v bolnišnici ostati pri njem in prevzeti del nege in oskrbe. Toda to v večini primerov povzroči mnogovrstne probleme. Zato je toliko pomembnejši vsakdanji obisk pri otroku. Ni mogoče razumeti, da v nekaterih otroških bolnišnicah vsakdanji obisk staršev ni zaželen ali je celo prepovedan. Vsi razlogi, ki jih navajajo, zvenijo smešno spričo dejstva, da

bo zaradi ločitve otroka od matere morebiti prišlo do trajnih duševnih okvar otroka. Zato si z vsemi silami prizadevajte za vsakdanji obisk pri vašem otroku.

Pomembno je torej, da na ustrezen način otroka pripravljaja

na njegovo morebitno bivanje v bolnišnici. S pogovori in s pri-povedovanjem, z ustreznimi igrami in morda s predhodnim obiskom otroškega oddelka bolnišnice lahko omilimo situacijo.

Gerhard Hauer

*Za mladino
za mladino*

SPOLNOST PRED POROKO: OVREDNOTENJE RAZLOGOV

Visok odstotek mladih ljudi in neporečenih odraslih ima izkušnje s pettingom in spolnimi odnosi. Čeprav je to splošno sprejeto, redkokdaj kdo razpravlja o vzrokih, ki pripeljejo mlade ljudi in odrasle do tega, da začno z intimnim spolnim razmerjem zunaj zakona. Namesto da bi se strokovno psihološko ukvarjali s problemom predzakonske spolnosti, njeni zagovorniki raje podcenjujoče govorijo o „odvečnem pravnem dokumentu“ — poročnem listu. Nadoknadimo zamuje-

no in skrbno preglejmo vzroke za intimnost med mladimi in neporočenimi ljudmi.

Kar pride samo po sebi

„Spolni nagon je osnovna naravna potreba, ki zahteva zadovoljitev. Ta potreba je prirojena in nanjo ne vplivajo starost, spol, zakonodaja, običaji in morala.“ Trditev zveni nekako prepričljivo, prav kakor njen logični zaključek: „Zato je nenaravno in nehumano zatirati spolni nagon. Če se

ponudi priložnost za zadovoljitev spolnih potreb, jo izkoristite!“

Toda ljubezenski akt ni ne potrošni artikel ne šport. Vsakdo, ki preveč poenostavlja spolnost kot tipično človeški in neustavljivi naravni pojav, bo hitro začel begati iz ene avanture v drugo, a ob tem ostajal prazen. Varal bo vsakogar in celo sebe s sebičnostjo v preobleki ljubezni.

Nekateri vidijo v spolnih izkušnjah sredstvo za telesno samopotrditev. Puberteta se pri mnogih deklicah pojavi že pri starosti devetih ali desetih let in pri dečkih že pri dvanajstih, torej celih deset let prej, preden je čas za poroko. Mnogo mladostnikov se hoče seznaniti s temi novimi možnostmi in jih zgodaj preskusijo. Nekateri mislijo, da lahko samo tisti, ki so doživeli telesno potrditev svoje moškosti ali ženskosti, normalno doživljajo sami sebe.

Drugi dokazujejo, da so zgodnji intimni stiki lahko obramba pred egocentrično navado masfurbiranja, ki lahko ovira razvoj zdravega pojmovanja sebe, kakor tudi naraven odnos do predstavnikov drugega spola. Taki stiki tudi pomagajo pretrgati navezanost na dom in tako odpirajo možnosti za razvoj samostojnosti, samozaupanja in odgovornosti.

Na prvi pogled se nam zdijo ti razlogi pametni. Toda zgodnje zadovoljevanje spolnih potreb samo v začetku ustvarja videz uspeha. Malo prednost zaradi ne-

kaj več spolnih izkušenj kmalu zasenčijo velike pomanjkljivosti. Ko je enkrat nenadomestljivi čas čakanja in dvorjenja zapravljen, se nežnost in erotika ne moreta več razvijati in potreba po obzirnosti, zavzetosti in odgovornosti se zelo zmanjša. „Razmerje“ je lahko maska za veliko sebičnost: za željo po zadovoljitvi svojih spolnih potreb brez odloga. Ta sebična drža je očitna, če se par odloči za petting do klimaksa ali za samo spolno občevanje.

Nekateri mladi ljudje izrabljajo spolne izkušnje kot sredstvo za doseg svobode. Nekateri se celo poskušajo rešiti doma s tem, da imajo otroka. Kakorkoli že je razumljiva ta želja po svobodi, pa je slab vzrok za spolno življenje ali poroko. Iz svojega svetovalnega poklica poznam več mladih družin, za katere je ta velika odgovornost prišla prezgodaj. Večina zgodnjih zakonskih zvez, sklenjenih samo zaradi pričakovanega otroka, se pogosto nekaj let pozneje konča z ločitvijo.

Vzgojne izkušnje

Želja po praktičnih izkušnjah zveni razumno in celo odgovorno. Kaj ni jasno, da predzakonske izkušnje lahko koristijo v poznejšem zakonu? Ali ne bi mogle te izkušnje, če si jih pridobimo v razmerju s stalnim prijateljem, ustvariti zanesljivo aktivnost v intimnem srečanju namesto nerodnosti? Poleg tega bo nekdo, ki se je že „v mladosti izdivjal“ in za-

dostil svoji radovednosti, bolj verjetno dosegel zrelost, ki je potrebna za izbiro zakonskega tovariša. Zgodnje spolne izkušnje bi tako človeka osvobodile vpliva zgolj spolne privlačnosti drugega. Spolne potrebe ne bi več zamagljevale pogleda na prave vrednote, kot je npr. osebnost.

V praksi pa to prepričljivo dokazovanje vse prehitro izgubi svoj pomen. Zagovorniki „spolnosti za pridobitev izkušenj“ zamolčijo naslednje probleme: Izkušnje, ki so omejene samo na spolnost, povečajo tek po novih dražljajih. Povzročijo, da vsak partner postane dolgočasen. Samo površna spolnost kmalu postane monotona in edino upanje na spremembo je sklenitev novega razmerja. Obstaja nevarnost, da bo površnost postala privajeni odziv v vseh odnosih moški-ženska. Tako izgine vsako upanje na poglobitev in ostane le praznina.

Toda kdo bo morda ugovarjal: „Kar praviš, velja za promiskuitetno spolnost, ne pa za zaročene pare. Idealno je, prvo spolno intimnost doživeti v razmerju, ki je že stalno in odgovorno. To pa je seveda popolnoma drugačen primer, zlasti ker se partnerja nameravata pozneje poročiti.“

Izkušnje resničnega življenja nasprotujejo tej trditvi. Zakonska zveza se ne da prej preizkusiti, niti s skupnim življenjem ne. Odnosi in čustva so pred poroko — ki je zaključna, javna

izročitev ene osebe drugi — nujno zelo drugačna kot po njej. Izkušnja kaže, da poskusni zakon končne odločitve za poroko nič ne olajša, marveč jo prej otežkoči.

Ljubezen najti in obdržati

Želja pa ljubezni je glavni razlog za sklenitev večine razmerij. Ta želja pa gre v dve smeri. Prva je potreba po toplini, bližini, varnosti in nežnosti; druga je potreba po pohvali, priznanju in spoštovanju. Očitno mnogo ljudi upa, da bodo lahko izpolnili vse te potrebe v razmerju z drugo osebo.

Ker je vsak telesni stik po naravi oseben, je telesna bližina posebno zadovoljujoča. Pozitivna telesna izkušnja lahko povzroči, da se nam zdi celotna partnerjeva osebnost prijetna. Toda često se ti „jasni“ zaključki pozneje izkažejo za strašna razočaranja, posebno ker so prehodi iz nežnega dotika v mehanično spolnost lahko nerazločni. Velika zmota je, če se zapletemo v spolne odnose v upanju, da bomo našli ljubezen.

Ni prav, da se človek spusti v spolno razmerje s pošteno željo, da bi pomagal nekemu v stiski. Telesna združitev ali vsaj petting naj bi dokazovala, da je ponujena pomoč mišljena resno; „zapečatila“ naj bi razmerje z oblubo, da se bosta partnerja skupno prebijala skozi sonce in dež. In morda bo ta globoka skupna spolna izkušnja pomagala tudi

drugemu, da bo ubežal svojim problemom.

Ta želja, da bi pomagali partnerju iz njegovih/njenih težav, je lahko začetek prave tragedije. Mislim posebno na tiste mlade ljudi, ki želijo pomagati alkoholiku ali zasvojencu z mamili, da bi premagal odvisnost. Plemenita želja enega od partnerjev, da hoče pomagati drugemu in iz tega izvirajoči pritisk na drugega, da bi uspel, vzpostavljata razmerje, ki sta mu namenjena razočaranje in strto srce. Razočaranje je zlasti veliko po spolni predaji, ker je bilo pričakovati, da bo ta dokaz pomočnikove iskrenosti prinesel takojšen in viden uspeh prizadevanjem drugega partnerja, da se reši zasvojenosti.

Spolna zveza, za katero sta partnerja menila, da je jamstvo za uspeh, se kmalu spremeni v spono, iz katere ni izhoda. Mnogi pomočniki, ki jih mučijo občutki krivde, ne odidejo niti tedaj, ko bolni partner, poln samopomilovanja in pritoževanja, vztraja v vlogi „žrtve“ in oba čustveno izčrpava. Namesto ozdravitve bolnega partnerja je rezultat pogosto nezdrava medsebojna odvisnost. Občutljivi ljudje z močnim socialnim socialnim čutom so posebno dovzetni za takšno tragično „kariero“ pomočnikov. Nikoli ni preveč znova in znova poudarjati: če se kdo zaplete v spolno razmerje z namenom, da bi pomagal svojemu partnerju, ga to ne bo osvobodilo, marveč privedlo

njega/njo in njegovega/njenega pomočnika/pomočnico v novo odvisnost.

Medtem ko se nekateri spustijo v spolno razmerje, da bi našli ljubezen, pa drugi storijo to zato, da bi obdržali ljubezen, ki so jo že našli. Ljubimci očitno želijo popolnoma pripadati drug drugemu in se razdajati drug drugemu v vseh pogledih, tudi v telesnem. Pri pettingu in v telesni združitvi se ljubezen doživi najbolj neposredno. Ta skupna udeležba naj bi jamčila in dokazovala, kako resno je prijateljstvo. Ljubimca lahko upata, da bodo te intimne izkušnje še bolj utrdile in zavarovale njuno razmerje.

Mnoga zapažanja pa zavračajo to prepričanje. Intimni stiki pogosto povzročijo, da so ljudje prej manj kot bolj gotovi. Neizkušnost in nerodno vedenje ob prvem spolnem stiku lahko povzročita napetosti, ki jih je v trdnem zakonskem razmerju lažje obvladati. Velika pričakovanja neizogibno povzročijo razočaranje. Posebno moški je podvržen paradoksalnim spremembam razpoloženja. Celo če je bil on tisti, ki si je tako vztrajno prizadeval za spolno intimnost, je potem, ko je dobil, kar je hotel, pogosto razočaran zaradi nepričakovano hitre partneričine privolitve. In nad seboj je razočarana tudi ona, ker se je prehitro vdala. Vsak lahko zameri drugemu, ker je drugi pokazal premalo odgovornosti. Vsekakor je verjetno, da bo kot posledica

tega narasla negotovost, namesto da bi se povečala trdnost.

Ljubezen ni moč dokazovati, moč jo je samo doživeti. Ljubezen raste iz zaupanja. Gotovost lahko narašča samo tedaj, če partnerja zaupata drug drugemu. Toda posebno v tistih razmerjih, v ka-

terih sta petting in skupno spanje pravilo, lahko zaupanje kadarkoli izpodkoplje rezko vprašanje: „Ali je pravi vzrok za najino intimnost samo sebičnost, želja po lastništvu?“

(Bo še)

Dietmar Rost-Janko Bohak

Lojze Kozar

Premakljivi svečnik

32

V nedeljo je bil župnik Zdravko znova med svojimi. Prevzela ga je nedeljska svetloba v cerkvi in množica ljudi, ki so strmeli vanj, saj jim je bil skoraj čisto tuj, kakor da to ni več tisti župnik srednjih let, ki so ga poznali še pred dobrega pol leta, kajti njegova hoja k oltarju je bila nekoliko omahujoča, kakor da ga malce zanaša, mašna obleka mu ni pristajala, kakor da je obešena na nekakšen drog, roke so mu podrhtevale, da se je videlo, kako se trudi, da bi jih umiril. Oči so bile globoke vdrte, prodirnejše in svetlejše, kakor so jih imeli v spominu.

Pri pridigi se mu je glas neko-

liko tresel, kakor da ga lomi neka notranja prevzetost. Iskal je besede, pa jih ni mogel vedno takoj najti in zdelo se je, kakor da hoče povedati nekaj posebne- ga, pa mu prav tisto ne pride pravočasno na misel, da so bile njegove besede brez prave zveze in stavki nepovezani.

Domov grede so se ljudje pogovarjali o svojih vtisih glede župnika in vsi so bili mnenja, da to ni več tisti Zdravko, odločen, bister, iznajdljiv, kakor so ga poznali, da se mu ječa le preveč pozna in sam Bog ve, če bo še kdaj našel sam sebe. Morda bi pa le bilo bolje, če ne bi hodili okrog škofa in mu pisarili, naj ga ne prestavi, kajti zdaj je Zdravko kakor kakšen starec.

Barica se je na vso moč trudila, da bi brat počival, da bi se mu moči povrnile, toda Zdravko je ni ubogal. Gnal se je in bil pri delu nepočakan, kakor da mora biti vse v enem dnevu opravljeno. Urejal je matične knjige, cerkveno blagajno, knjižnico, ki se je v njegovem času prav lepo obogatila, toda bila je v neredu, brez kataloga in brez seznamov. Urejal je kartoteko, prebiral stara pisma in jih sežigal.

„Ne razumem te, Zdravko, zakaj se tako ženeš? Saj ne bo letos ne birme ne kakšne druge take stvari. Kar naprej delaš od jutra do večera, moči ti pa pešajo. Zberi se vendar in najprej počivaj. Delal boš, ko si povsem odpomo-reš.“

„Ne jezi se, Barica. Veš, nič ne vem, če bom imel še kaj časa za delo. Red pa moram narediti. Rad bi, da moj naslednik ne bi imel težav, kje je treba kaj iskati in kje najti.“

„Kakšen naslednik. Kaj te je pa prijelo? Nekoč bo seveda nekdo tvoj naslednik, toda kje je še to!“

„Morda pa blizu. Kdo naj to ve?“

Zdravko je komaj še hodil. Že mašna daritev ga je tako izmučila, da se je ves spotil. Ni imel kakih posebnih bolečin, le tako zelo slab je bil in dihanje mu je povzročalo težave, kakor da se bo zdaj ustavilo in naslednjega diha vdihljaja ne bo več zmogel. Vedno znova je sklenil, da bo šel k

zdravniku, ko mu bo malo odleglo, ko pa se je počutil boljše, je zopet odlašal in se tolažil s tem, da se še ni navadil svežega svobodnega zraka in mu to dela težave.

Nekega jutra pa ni mogel več vstati. Noge so mu drhtele in odpovedale službo vsakokrat, ko se je skušal postaviti nanje. Barica je dala poklicati zdravnika, ki pa je samo kimal in naročil rešilni avto, ki je Zdravka odpeljal v bolnišnico, da bi ga tam pregledali in ugotovili, kaj mu pravzaprav je. Splošni zdravnik si sam ni upal postaviti diagnoze, čeprav je bil prepričan, da ima Zdravko pljučnega raka, ki je že zelo napredoval. To so ugotovili tudi na preiskavi v bolnišnici.

Po pregledu so ga hoteli obdržati na zdravljenju, toda bolnik je prosil, naj ga pustijo domov.

„Moram še marsikaj urediti. Moram domov,“ je rekel, ko so mu prigovarjali, naj ostane, ker je v bolnišnici zdravljenje lažje kot doma, kjer mu ne more nihče nič pomagati.

„Tudi tukaj mi ne morete pomagati. To dobro vem.“

„Toda tu so vam na razpolago injekcije in druga zdravila. Patronažna sestra pa ne bo mogla tako pogostoma k vam.“

„Moral se bom naučil trpeti. To menda ni nikomur prihranjeno.“

Zdravniki so se posvetovali med seboj in so odločitev odložili na naslednji dan. Ko se je dežurni zdravnik mudil pozno zvečer pri

njegovi postelji, ga je Zdravko vprašal:

„Mi boste odgovorili, gospod doktor, če vas nekaj vprašam?“

„Odvisno je od tega, kaj me boste vprašali.“

„Rad bi vedel, kako je z menoj. Kaj mi je, kakšno bolezen imam? Zakaj sem tako slab, ko me pravzaprav nič ne boli?“

„To je cela vrsta vprašanj. Kako naj vam na to na kratko odgovorim?“

„Poskusite. Čim bolj boste hodili okrog čim večji krog boste opisali, tem bolj gotovo bom vedel, kje je njegovo središče.“

„Tako se ne greva. Vi me hočete pritisniti ob steno.“

„Ne, tega nočem. Odgovorite samo toliko, kolikor morete, ali po svoji vesti smete.“

„Eno je po svoji vesti, drugo pa po zdravniški etiki. To dvoje se včasih ujema, včasih pa tudi ne.“

„Vem. Včasih vest več dovoli kot zdravniška etika. Pa povejte po svoji vesti, kajti vest je prva.“

„Zakaj ste tako slabi? Zraka nimate dovolj, se pravi, ne morete se ga dovolj naučiti. Kapaciteta pljuč je postala premajhna.“

„To čutim. Nekaj imam v pljučih, kar mi ne da dihati. Kaj je to?“

„Pljuča imate zatečena.“

„Od česa zatečena?“

„Morda je ostanek kake stare pljučnice. Niste se pravočasno zdravili in so ostale posledice.“

Morda ste kdaj bolehal na jetiki in so se pljuča branila boleznimi s tem, da so se obdajala s kalcijevo, apnenno oblogo. Zdaj vam pa dela težave.“

Doktor je obmolknil in gledal nekam v daljavo, nato se je zagledal v okno, kakor da ga zanimajo avtomobilske luči na cesti globoko spodaj, ne pa to, kar govori.

Zdravko ga je gledal in čakal, da bo nadaljeval, ko pa le predolgo ni bilo besedo, je rekel:

„Ste našteji vse možnosti, gospod doktor?“

„A to, glede vaše bolezni? Mislim, da vse. Sicer pa sami dobro veste, da smo tudi zdravniki zmotljivi ljudje in marsikatera diagnoza ni povsem pravilna.“

„Kaj pa rak? Pljučni rak? Tega niste omenili.“

„Nisem, ker to menda ne pride v poštev. Nič takega nismo ugotovili.“

„Gospod doktor, lahko mi poveste resnico. Duhovnik sem in jo bom znal prenesti.“

„So resnice, pred katerimi se vsi enako zgrozimo, pa naj bomo kateregakoli poklica. Zato je bolje, da se nekoliko slepimo. Tako nam ostane upanje. In mi zdravniki ne smemo nikomur izpodbiti upanja, kajti upanje človeka nosi, ga vzdržuje, hrani. In moram celo reči, da upanje človeka zdravi. Ali ni vaš Jezus zahteval zaupanja od vsakega, ki je potem ozdravel?“

„Rekli ste vaš Jezus. To se pra-

vi moj. Ali ni ta Jezus tudi vaš?"
„Ne, ker vi gledate nanj kot na Boga-človeka, jaz pa samo na človeka, ki je sicer veliko vedel in je znal v človeku zbuditi zaupanje, tako močno zaupanje, da je hromi shodil in slepi spregledal. Za to ni treba posega nadnaravnih sil, ampak je dovolj vpliv izredne osebnosti. Seveda je treba z druge strani tudi zmožnosti, da taki osebnosti sledimo.“

„Torej vi nimate upanja?“

„Kakšnega upanja? Kaj pa naj pričakujem? Povišanje, napredovanje? Vsi veliki v naši bolnišnici so še razmeroma mladi in ni nobenega upanja, da bi kmalu izpregli. V kaj naj torej upam? Da bi odkril novo učinkovito zdravilo, o čemer sem kot otrok sanjal? To ni verjetno, saj še tisti, ki so se samo v to usmerili, nimajo kaj prida uspehov. Da bom postal slaven kirurg? Ne, ne, vse to ni nič. Nimam nobenega upanja.“

„Vse to, kar ste našteli, ne bi bilo tudi nič posebnega. Tisti, ki so bolj napredovali, so včasih še manj zadovoljni kot vi. Tudi odkritja najbrž ne prinesejo posebne sreče, saj se s kakim velikim odkritjem učinkovitega zdravila navadno pojavi nova huda bolezen, ki si jemlje žrtve še v večjem številu kakor premagana bolezen, kakor da je dogovorjeno, koliko ljudi morajo pobrati boleznin in koliko sama starost, ki pa je pravzaprav tudi neke vrste bolezen. Tudi slava ni tista, ki bi človeka neprestano napolnjevala z radost-

jo. Navadno je tako, da človeku nekaj neprestano k slavi priliva žolča, ker se mu zdi, da ga za njegove sposobnosti ali iznajdbe vse premalo upoštevajo. Zato nisem mislil takega upanja.“

„Kaj pa naj bi človek še upal?“

„V svoj obstoj. V svojo neuničljivost. Ali bolj preprosto povedano, v svojo večnost.“

Doktor, specialist za pljučne bolezni, predvsem za pljučnega raka, zelo znan in cenjen zdravnik ne samo doma, ampak tudi drugod, se je zagledal v župnika in si je mislil:

Ti ubogi naivni podeželski župnik! Tu ležiš pred menoj bolj mrtev kakor živ, ki se ti je rak ugnezdil ne samo v pljuča, ampak ti načenja vse važnejše organe; ki so ti dnevi odmerjeni na kratko, da ne vemo gotovo, ali boš preživel še ta teden ali te bo rak uničil že čez nekaj ur, kako se slepiš s svojim prepričanjem o onem drugem svetu, ker ti ta uhaja iz rok. Nagonsko čutiš, da ti življenje ugaša, pa se tolažiš z nekim drugim, novim, večnim življenjem, o katerem ne veš prav nič drugega kakor samo to, da obstaja. Pa ne veš, da res obstaja, toda samo tako, kakor obstajajo stvari v naši domišljiji. Ko ugasne domišljija, ugasne tudi domišljijski svet.

Gledal je župnikov upadli obraz, njegov tanki vrat z žilnatimi vozli, kjer je rahlo in boječe utripala žila, počasi in enakomerno, kajti župnikovo srce je

bilo še dobro, čeprav je vse telo odpovedalo.

„Gospod župnik, ne morem upati v nekaj, česar ni.“

„Kako veste, da večnosti ni? Odkod vam to prepričanje?“

„Kako pa naj bi bil prepričan, da večnost je?“

„To je treba čisto preprosto verovati.“

„Težava je prav v tem, da verovati nikakor ni preprosto.“

„Vam bi moralo biti veliko lažje verovati kakor meni.“

„Ta je pa dobra! Lepo se znate pošaliti. Zdravnik naj bi lažje veroval kot duhovnik!“

„Gotovo, ker ste bliže stvarem, bliže ste naravi, zlasti njenemu največjemu umotvoru, človeškemu telesu.“

„Kaj pa ima človeško telo opraviti z vero?“

„Kot predmet. Kot predmet, ki ga opazujemo. Rekli ste mi prej, da se je morda moje telo branilo jetike in so se pljuča obdala z apnencem. Mi lahko podrobneje razložite?“

„To je pač proces v telesu. Kar dar nastane kje okvara, takrat telo napne vse sile in v akcijo stopijo vse naprave, da bi preprečile še večjo škodo in nastalo popravile.“

„Ne spominjam se, da bi se tega kdaj zavedal.“

„Saj se tudi niste zavedali. V mnogih so avtomatizmi, ki vse to samimi urejajo, ne da bi mi morali na to misliti.“

„Ali telo ve, da je zbolelo in da je njegov obstoj v nevarnosti?“

„Ne, telo tega gotovo ne ve.“

„Jaz tega ne vem, telo tega ne ve, kdo pa potem ve?“

„Vsako življenje teži za tem, ali drugače rečeno, mu je lastno, bistveno to, da se skuša za vsako ceno ohraniti. Živo teži za bivanjem, brani se smrti.“

„Vse živo teži za bivanjem, le najvišje razvito živo bitje, človek, naj ne bi težil za bivanjem, naj bi se sprijaznil s smrtjo? Ni v tem nekaj narobe, gospod doktor?“

„Ni. To je samo naše končno spoznanje, da se vse živo rodi v smrt. Vsako rojstvo nosi smrt že s seboj in temu ni mogoče od pomoči.“

„Se je prva celica rodila za življenje ali za smrt?“

„Za oboje. Najprej za življenje, potem za smrt. In kako je z vsemi živimi bitji. Tudi z nami ljudmi.“

„Zakaj pa je potem sploh nastala?“

„Zakaj in čemu, tega nihče ne ve. Vemo samo, da tako je.“

„Ali to vemo ali samo tako mislimo, torej domnevamo?“

Tako mislimo. Saj nismo bili poleg, da bi to vedeli.“

„Potem lahko rečemo z drugo besedo, da to verujemo. Ali ne bi bilo lepše verovati, da je na vrhu tega veličastnega razvoja nekaj, kar presega vidno stvarstvo in sega v onstranski nevidni svet?“

„Morda bi bilo lepše, toda ni razumsko.“

„Ne recite tega vi, doktor, da ni razumsko. Je mogoče verovati, da je človeško telo, ta čudoviti samoohranjevalni stroj, ta tovarna kemičnih procesov, ta računalnik, stisnjen v drobno kepo možgan, je mogoče verovati, da je vse to nastalo po naključju in da za razvojem milijard let živih bitij ni nikogar, nobene misli, nobene ga razuma? Ali je mogoče misliti, da neka brezmejna zmeda ustvari red in da nerazum ustvari pamet?“

„Ker sta red in pamet tukaj, je pač mogoče. Proti dejstvom ni ugovora.“

„Oprostite, gospod doktor, začel sem na razumsko pot, na razumsko dokazovanje, da je poleg vidnega sveta še nekaj. Toda samo razumska pot ni dovolj, da bi nas mogla pripeljati k Bogu.“

„Kaj pa je še treba?“

„Srce, gospod doktor. Dokler naše srce ne pristane na misel o Bogu, toliko časa se razum zaman trudi.“

„Morda imate prav. Že davno sem prišel do prepričanja, da zna biti razum v spoznavanju stvari zelo enostranski, torej zmotljiv. Za vzgibe srca pa ni časa, da bi jih poslušali.“

„Morda pa boste kdaj imeli čas, da prisluhnete tudi srcu. Takrat ga odprite na stežaj, naj ga milost božja vsega prežari. Vaša požrtvovalnost, da ste noč in dan na razpolago trpečim, vas že pripravlja na to. To čutim in neka-

ko vidim. Saj veste, da se človeku pred smrtjo marsikaj odpre in zasluti stvari, ki so mu bile prej skrite.“

„Tako hudo pa ni z vami, gospod župnik. Niste še pred smrtjo.“

„Tako pač morate govoriti. Bolnikom v tolažbo. Toda jaz o sebi vem, da so mi dnevi šteti. Čutim, kako lega name teža, vsak dan hujša; jemlje mi moč, saj mi otežuje dihanje, da komaj še zajemam sapo.“

„Ne bi se smeli tako utruditi z govorjenjem. Oprostite, da vas tako dolgo vznemirjam, toda rad sem vas poslušal. Zdaj pa skušajte zaspati. Želite tableto za spanje?“

„Ne. Ne želim spati. V sebi moram še veliko urediti, še veliko premisliti, se še v marsičem utrditi. Saj razumete, da nihče ni v duši tako trden, kakor se skuša z besedami izraziti. Moram še narediti obračun s svojim življenjem, ker me bodo kmalu terjali zanj.“

„Vam obračun pač ne bo težek.“

„Morda res ne bo. Toda ne zato, kakor da bi ne bil grešnik, ampak samo zaradi dobrote in usmiljenja dobrega Boga. V to upam.“

„Počivajte zdaj, gospod župnik in upajte. Jutri se bom zopet nekoliko pomudil pri vas.“

„Hvala, gospod doktor, pa lahko noč!“

Slovenija v Argentini

(Nadaljevanje iz junijske šte. DŽ)

Polni lepih vtisov smo se vračali Mendozo. Zvečer smo se spet dobili v domu. Tokrat sem bil na vrsti jaz — imel sem pogovor z mladimi. Veliko jih je prišlo, vprašanja so mi že prej izročili in debata je bila živa.

Naslednji dan smo šli na ogled vinske kleti. V okolici Mendoze je ogromno vinogradov, ki pa jih morajo namakati. Že izza časov Indijancev in španskih osvajalcev obstajajo tu namakalni kanali. Če je voda, zemlja obrodi v izobilju, kjer pa ni namakano, postane puščava ali pampa. To leto je bil pridelek obilen (za njih je v maju jesen) in zato je cena vinu tako padla, da si pri grozistu dobil liter vina za ceno pisemske znamke. Nikdar v življenju še nisem videl tako velikih sodov. Sodov, visokih kot velika soba, po 700 hektolitrov (70.000 litrov) je bilo nešteto. Imajo tudi moderne plastične ali cementne cisterne, ki stojijo celo v nadstropjih.

Tisto soboto smo si ogledali še keramično podjetje, ki je last Slovencev, potem pa smo šli v narodni park in na vzpetino, kjer je postavljen spomenik že nam znanemu generalu San Martinu, osvoboditelju Argentine. Na vznožju so prizori bitk ze osvoboditev in tudi frančiškan v kuti, ki je San Martinu izdeloval topove. Zvečer sem imel

predavanje za starše. Vedno bi si želel imeti tako pozorne poslušalce.

V nedeljo je bila birma. Birmancev ni bilo prav veliko, okrog deset, zbrala pa se je vsa slovenska skupnost, da je bilo v precej veliki dvorani premalo prostora in so morali stati še v veži. Po slavnostnem kosilu smo kar kmalu morali iti na letališče. Naš obisk pri Slovencih v Mendozi je bil kratek, toda toliko bolj prisrčen in marsikatero oko se je orosilo ob slovesu. Na terasi letališča so nam še dolgo mahali v slovo, dokler se ni letalo dvignilo pod oblake.

Bariloče — dežela, ki je tako podobna Sloveniji

Po povratku iz Mendoze, sva imela s škofom Jenkom en dan počitka, če se lahko tako reče, saj sva imela popoldan nekaj obiskov, opoldne srečanje z Zvezo slovenskih mater in žena (ZSMŽ), ki so nam povedale o svojem izredno obsežnem verskem, karitativnem in kulturnem delu. Zvečer pa je bila maša pri slovenskih sestrah frančikankah, kjer nam je sestra Paragvajka voščila in pela po slovensko.

V torek, 19. maja, je bil predviden odhod v Bariloče, najbolj oddaljeno slovensko postojanko. Spremljal naju je delegat dr. Alojzij Starc. Potovali smo z letalom, ki je po dveh

urah letenja okrog poldneva pristalo na letaliču v Bariločah, turističnem mestu z okrog 100.000 prebivalci. Že ko smo se približevali mestu, smo z letala lahko občudovali zasnežene gorske očke, obdane z jezeri. Že v tem je bila velika podobnost z našim Triglavom, le da so tu jezera dolga po 40 km.

Na letaliču nas je čakala izbrana skupina predstavnikov tukajšnjih Slovencev, med njimi dva mlada slovenska duhovnika lazarista, ki tu delujeta v revni predmestni župniji, obenem pa skrbita tudi za Slovence. Brane Jan je tu že dve leti, leto pozneje pa se mu je pridružil Marko Cukjati. Oba sta študirala bogoslovje v Ljubljani.

Posedli smo v nekaj avtomobilov in se odpeljali do starega ranča, domiselno predelanega v gostišče. Tam smo pri kosilu poskušali mesne in druge specialitete. Naši spremljevalci: Ciril Markež, dr. Vojko Arko, Dinko Bertonec (da omenim samo nekatere), ki so poleg Braneta in Marka te dni najinega bivanja skrbeli za nas, so nam pripovedovali o Indijancih, ki so živeli tod poleg Ria Negra, preden so jih belci iztrebili. Popoldan je bil namenjen za izlet k čudovitim slapovom enega od jezer, kakih 30 kilometrov od Bariloč. Brane si je od slovenske družine Kambič sposodil kombi, s katerim smo se vozili okrog. Peljal nas je skozi mesto Bariloče, ki je zraslo ob dolgem jezeru Lago Nahuel Huapi. Mestece zadnja leta hitro raste in tudi Slovencev je vedno več, morda prav zaradi podobnosti

pokrajine s Slovenijo. Slovenci so vsi po vrsti navdušeni planinci. Z Dinkom Bertonecem, voditeljem argentinske smučarske šole in hotelirjem, sem imel intervju, ki smo ga objavili v septembrski številki (1987). Imajo svojo hišo — Planinski stan, ki jim služi tudi kot kulturni dom. Zvečer sem imel tu pogovor z mladimi Slovenci. Bilo je zanimivo. Večerjali smo pri družini Žužek.

Gorovje Catedral ne nosi zama ime, ki pomeni „stolnica“

Naslednji dan je bil namenjen ogledu najlepših hribov. Po približno pol ure vožnje z avtom, smo prišli v smučarsko središče Catedral. Čeprav se je v maju komaj začela jesen, so bili vrhovi vsi pobeljeni. Ne dosežejo sicer višin, kakršne smo občudovali v Andih, vseeno pa so s svojimi 3500 metri vredni spoštovanja. Zanimivo je, da so več vrhov v gorovju Catedral prvi osvojili Slovenci in jim dali svoja imena, kot npr. Campanile Esloveno (Slovenski zvonik). Z vzpenjačo smo se povzpeli za kakih tisoč metrov nad turistično naselje in stoječ na snegu občudovali okolico, hribe in jezera.

Popoldne smo se z vzpenjačo dvignili na drugo razgledno točko, kjer je tudi restavracija, ki jo vodijo Slovenci. Zvečer pa so nam priredili pri Žužkovih zabavno in dobro zaigrano igrice o Pavlihi in krojaču. Nastopala je sama mladiča in se dobro izkazala. Vsi, s ško-

fom vred, smo se pošteno nasmejali. Zvečer smo imeli mašo v cerkvi salezijanskega zavoda in med mašo je škof slovesno podelil krst novemu članu slovenske skupnosti. Skupna večerja je bila v „Planinskem stanu“ ob običajnih zdravicah. S polnočjo še ni bilo vsega konec.

Zadnji ogled Bariloč in okolice in povratek

Zadnji dan obiska smo imeli skupno mašo v leseni kapelici Branetove in Markove župnije.

Slovo na letališču je bilo spet enkratno. Zbralo se je mlado in staro, narodne noše in naročil pozdravov, pisanja naslovov ni bilo ne konca ne kraja. Čutiš, kako je srce teh ljudi povezano z domovino, ki je morda še nikdar niso videli.

Zadnji dnevi v Buenos Airesu

Vožnja iz Bariloč nazaj v Buenos Aires je trajala okrog dve uri. Z letala se lepo vidi, kako je ta dežela velika, manj pa, da je obdelana, pravzaprav prevladuje sivo rjavkasta barva.

Najino bivanje v Argentini se je iztekalo in treba je bilo misliti na pripravljanje kovčkov. Spominski darovi so se nabrali v večji količini, kot je to lahko prenesla najina dosedanja prtljaga. V Mendози so vsakemu od naju dali po en lepo izdelan sodček, v Bariločah velika rožna venca iz fantastično skrotovičnega lesa, ki raste na nekem otoku, kamor je prišel Walt Disney snemat enega svojih filmov. Zato sem

se zadnjo soboto podal v središče mesta, da sem nabavil še eno potovalko.

Obisk v slovenskem domu San Justu

Ko je naš gostitelj dr. Alojzij Starc, delegat za Slovence, s sodelavci pripravljajal spored najinega obiska, se je držal psihološkega načela, da je treba za konec pustiti nekaj boljšega. Tako so „za konec“ uvrstili obisk doma, ki je med največjimi in najbolj delavnimi. Stoji v predelu Buenos Airesa, ki je zrastel šele po vojni. To je mogočna štirinadstropna stavba, v kateri je velika dvorana s premičnim odrom, telovadnico, prostranim dvoriščem. Prostore, ki gledajo na ulico imajo v najemu (letalska agencija), kar jim omogoča lažje vzdrževanje stavbe. Družabne prostore, ki jih je veliko, oddajajo drugim, ko jih sami ne rabijo.

Tisti zadnji petek smo zvečer imeli mašo v stolnici tega okraja, ki ima ime po mučencu sv. Justu — San Justo. Že zelo dolgo imajo Slovinci tukaj redno nedeljsko mašo. Srečali smo se tudi s krajevnim škofom, ki je silno hvalil slovensko skupnost in njihovo lepo petje. Slovinci so tudi pri tej tedenski maši napolnili cerkev.

Po sv. maši smo šli v Naš dom. Za obisk slovenskega škofa so na dvorišču doma postavili kapelico z lepim reliefom Marije z Jezusom, delom slovenskega umetnika. V dvorani so uprizorili simfonično igro v obliki narodnih plesov z narodnimi

nošami, vse brez besed. Prikazane so bile štiri letne dobe, v katerih dozori ljubezen med fantom in dekletom. Kulise so bile spet enkratne: z gorenjsko kmečko hišo in balonom.

Ko sva s škofom stopila na oder in se vsak posebej zahvalila za to prireditve, sem jim rekel, da bi lahko s to uprizoritvijo nastopali sredi Ljubljane, v Cankarjevem domu, in bi želi prav tako burne aplavze. Navdušeni so bili s to primerjavo, čeprav večina od njih še nikdar ni videla Ljubljane, saj so nastopali v glavnem mladi igralci in igralke. Srečanje se je, kot po navadi, zaključilo z večerjo okrog polnoči.

Na obisku pri našem najstarejšem in najbolj delavnem „poverjeniku“

Sobota, 23. maja. Ves dan je bil razgiban. Dopoldne obiski, kosilo pri slovenski družini. Popoldne so me prišli iskat, da se srečam z našim najstarejšim in najmarljivejšim „poverjenikom“ v Argentini. Že doma so mi naše uslužbenke polagale na srce, da moram vsekakor obiskati Avgusta Clementeja. Za to ime sem vedel že dolgo, ker naroča toliko naših knjig, poleg Ognjišča.

Predavanje za mladino

Zadnjo soboto zvečer je bilo na programu srečanje deklet in fantov s škofom Jenkom in urednikom Ognjišča. Jaz naj bi imel predavanje o slovenski mladini in po predavanju odgovarjal na vprašanja. V slovenskih časopisih so bili že nekaj časa

uokvirjeni oglasi. Ko sem obiskoval domove, sem videval plakate, ki so jih naredili mladinci in so vabili k srečanju. Predstavljal sem si, da bo udeležba dobra, toda fantov in deklet v taki majhni slovenski skupnosti ne more biti prav veliko, sem menil, zato sem bil zares začuden, ko sem prišel v polno dvorano v Slovenski hiši in še so prihajali. Našteli so 180 mladincev. Govoriti v takem vzdušju res ni težko in tudi debata je bila zanimiva in vroča. Vse jih je zanimalo: o življenju in početju mladih v domovini, o pismih, ki jih berejo v Ognjišču itd.

Žegnanjska nedelja v Slovenski hiši

Najino uradno slovo od argentinskih Slovencev je bilo v glavnem slovenskem domu, ki mu pravijo Slovenska hiša, ki je v nedeljo, 24. maja 1987, imela svoj glavni praznik, ker je posvečena Mariji Pomagaj z Brezij. Slovesni maši v nabito polni kapeli, z vzornim sodelovanjem vseh navzočih je sledilo slavnostno poslovilno kosilo v dvorani. Ob nešteti pozdravih, ki so se vrstili, so nama izročili dragocen spomin: vsakemu svoj album z barvnimi slikami velikega formata o najinih obiskih domov in drugih svečanostih, delo fotografskega ateljeja Pavlovčič.

Pri primorskih Slovencih

V Buenos Airesu je tudi skupina Slovencev iz Primorske, ki so prišli v Argentino ob italijanski okupaciji Primorske po prvi svetovni vojni. Tisto nedeljo popoldne smo

se srečali z njimi. K slovenski maši se zbirajo v neki argentinski cerkvi, kjer so si postavili tudi oltar s kopijo podobe svetogorske Matere božje. Niso tako povezani med seboj — kot glavna slovenska skupina, vseeno pa se še vedno držijo skupaj in morda je redna maša še najmočnejša vez. Po večini so to starejši ljudje, mladi so se že precej utopili v argentinsko okolje.

Bilo mi je prijetno, ko sem se po maši pogovarjal z njimi in slišal znana narečja, da sem lahko vedel, od kje je kdo. Povpraševanje po domačem kraju in ljudeh pokaže, kako je tudi med njimi zakoreninjena ljubezen do rodnega kraja. Ponosni so bili, da jih je obiskal njihov, primorski škof.

Slovo

Vse mine, tako tudi lepi dnevi,

ko si deležen tolike pozornosti, ki je sicer nisi vajen. Ponedeljek, 25. maja 1987, je bil državni praznik. Šel sem gledat tekmovanje mladih v odbojki, popoldne me je povabila na svoj vikend skupina slovenskih intelektualcev in gospodarstvenikov. Rad bi poglobljajl vezi, spoznal več ljudi, toda čas mineva tako hitro!

V torek ob petih popoldne sva imela letalo za Frankfurt. Slovo na letališču in veliko dobrih želja. Poslavljajš se od ljudi, ki jih pred enim mesecem nisi poznal, pa ste postali prijatelji, kot da bi se poznali že leta in leta. Z nami pošiljajo pozdrave domovini. Ob treh popoldan bova v Frankfurtu. Kazalce na uri morava pomakniti za pet ur naprej.

Domovina, si daleč, si blizu? Ali tako kot pravi pesem, ki jo pojejo v Argentini: „Kjer rod je moj — kjer sin je tvoj, tam si, Slovenija!“

Marko Kremžar

SLOVENIJA V SVETU

Slovenija, zapojmo ti
iz polnega srca,
naj pesem naša zadoni
prek zemlje do neba!
Slovenija, moj skupni dom
med biseri sveta,
z lepoto te obdal je Bog
od morja do gorá.
Slovenija, moj dom brez mej,
ker nosim te s seboj!
Kjer rod je moj, kjer sin je tvoj,
tam si, Slovenija!

Moj narod, svobodnjakov rod
si kneze voli sam,
mučencev je, junakov plod,
ki ne boji se ran.
Iz tisočletnih korenin
poganja naša rast.
Resnico ljubimo in mir,
svobodo, vero, čast.

Slovenska pesem, delo, kri,
tribarvni prapor naš,
na modrem polju zvezde tri
ponosno nam vihraš!
Slovenijo, slovenski rod
Bog večni čuva naj
pred zmoto in sovražnikom
sedaj in vekomaj!

med nami v Argentini

Romanje v Luján

V nedeljo 8. maja je bilo vsakoletno slovensko romanje v Luján, na katerem se je ob izredno lepem vremenu zbralo okrog 3000 rojakov. Romarsko mašo ob 10. uri je vodil prelat dr. Alojzij Stare ob somaševanju Jožeta Guština in Ladislava Lenčka, drugi dušni pastirji so spovedovali. Mašni napovedovalec je bil Tinko Lavrič, berili sta brala Andrejka Selan in Bogdan Magister, ljudsko petje med mašo in popoldansko pobožnostjo, ki ga je z Ivanom Rodeotom vodila skupina mož in fantov, je spremljal na orglah organist Gabriel Čamernik. Popoldanski program je zajel nagovor Jožeta Škerbca, procesijo okrog trga pred baziliko, petje lavretanskih litanij in blagoslov z Najsvetejšim. Romanja so se udeležili tudi rojaki iz Barioloč, Rosaria, Tucumana, Mar del Plate, Miramara, San Luisa in Córdoba.

Obletnica v Carapachayu

V nedeljo 1. maja so rojaki iz

carapačajskega okraja slavili 28. obletnico blagoslovitve svojega Slovenskega doma. Po dviganju zastav in petju himen se je ob 11. uri začela maša. Z delegatom dr. Alojzijem Starcem je somaševal France Cukjati. Po skupnem kosilu se je ob 16.30 odvijal popoldanski program, ki ga je povezoval lic. Janez Žnidar: pozdravne besede predsednika SD Tineta Kovačica, govor Lojzeta Rezlja in izvedba veseloigre V Ljubljano jo dajmo, ki so jo v režiji T. Kovačica odigrali Metka Slabe, Ani Klemen, Helena Skarlovnik, Jure Koman, Frido Klemen in Maks Skarlovnik; šepetalka je bila Marija Slabe, maske je izdelal Ivan Sušnik, sceno pa Pavel Sušnik.

Občni zbor društva Slovenska vas

V nedeljo 17. aprila je bil 27. redni občni zbor DSV, ki ima 258 članov. Po poročilih dosedanjih odbornikov je bil izvoljen novi odbor: predsednik. Stane Mehle, podpredsednik Andrej Goljevšček, tajnik cont. Jože Čampa, blagajničarka Marija

Gorše, gospodar Martin Boštjančič ml., kulturni referent Peter Rot, knjižničar Zdenko Rot; odborniki: Janez Petek CM, Ciril Jan, Marjan Goljevšček, Peter Adamič, Janez Kocjančič, Srečo Urbanija, Lojze Grbec, Bogo Rozina, Ani Kocjančič, Olgi Fink, Janko Šmalc, Marjan Čampa, Tone Adamič in Pavle Jemec; namestniki odbornikov: Martin Boštjančič st., Vinko Sušnik in Slavko Reven; nadzorni odbor: Stane Kunc, dr. Andrej Fink in Franci Stanovnik; namestnika: Ludvik Šmalc in Franc Vilfan.

Občni zbor SKA

V soboto 30. aprila je imela Slovenska kulturna akcija v Slovenski hiši svoj občni zbor. Po poročilih tajnika in blagajnike ter predsednikov posameznih odsekov ter dosedanjega predsednika SKA Ladislava Lenčka je bil izvoeljen novi odbor, ki ga sestavljajo: predsednik Andrej Rot, podpredsednika dr. Katica Cukjati in arh. Marjan Eiletz, tajnik Tone Brulc in blagajnik Lojze Rezelj; v nadzornem odboru so dr. Vinko Brumen, dr. Jože Krivec in Ivan Bukovec; urednik Meddobja je ostal France Papež; v odboru so tudi predsedniki posameznih odsekov. SKA izdaja na leto poleg knjižnih izdaj 4 zvezke Meddobja in na 2 meseca Glas SKA.

Iz naše kronike

„Slovensko gledališče Buenos Aires“ je uprizorilo reprizo Vombergarjevega Martina Krpana v režiji

Maksa Borštnika v dvorani Slovenske hiše v soboto 14. maja. V hali pred dvorano je bila slikovna razstava Andreje in Marjetke Dolinar in Toneta Kržišnika. Z Martinom Krpanom je SGBA gostovalo tudi na odru Hladnikovega doma v Slovenski vasi.

Slovenski dom v San Martinu je v nedeljo 15. maja praznoval 28-letnico ustanovitve z mašo, skupnim kosilom, kulturnim in družabnim programom.

Duhovne vaje za dekleta so bile v zavodu Marije Pomočnice v San Miguelu od petka 20. maja zvečer do nedelje 22. maja zvečer. Udeležilo s jih je 24 deklet, vodil jih je dr. Jure Rode.

Na 2. letošnjem večeru Slovenske kulturne akcije je Tone Brulc predstavil novo knjigo Leva Detele „Časomer življenja“. (sobota 21. maja v mali dvorani Slovenske hiše.)

24. maja, na praznik Marije Pomagaj, je bila v Slovenski hiši molitvena ura in mladinska maša za našo mladino.

Prelat dr. Alojzij Starc je maja obiskal rojake v Mendози, San Luisu in Villa Mercedes. V Mendози je 19. in 20. vodil duhovno obnovo, 21. imel srečanje z mladimi, 22. pa vodil vsakoletno romanje. V San Luisu je 24. maševal, v Villa Mercedes pa 25. maja blagoslovil nove hiše in imel mašno daritev.

Pri Zvezi slovenskih mater in žena v San Justu je v nedeljo 22. maja predavala prof. Metka Mizerit o prvi pomoči, pri sanmartinski Ligi pa je 18. maja predavala prof. Metka Praprotnik Luna.

Slovenski pevski zbor Gaŕlus je kot uvod v proslavo svoje 40-letnice in v proslavo Marijinega leta priredil v soboto 28. maja v cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši koncert Marijinih pesmi.

Žegnanje pri Mariji Pomagaj v Slovenski hiši je bilo v nedeljo 29.

maja s slovesnim somaševanjem, s petjem mladinskega zbora s Pristave, blagoslovitvijo doprsnega kipa raj. msgr. Antona Oreharja, delo akad. kiparja Franceta Ahčina, in Goršetovega kipa škofa dr. Gregorija Rožmana, s skupnim kosilom, petimi lavretanskimi litanijami in blagoslovom ter zahvalno pesmijo.

Malo za šalo . . .

Mati otroku: „Zelo rada bi vide-la, da bi bil kdaj tvoj ata doma, da bi videl, kako se vedeš, kadar ga ni doma.“

— — —

Ali nabrit ali neumen. Študent se je pozno ponoči vrtel na ulici pod svetilko. Policaj ga je opazil in vprašal: „Kaj pa iščeš?“

„Ključ od stanovanja sem izgubil.“

Policaj mu ga je pomagal iskati. Kmalu so se jima pridružili še drugi in nazadnje je iskala že cela truma ljudi. Po več kot enournem brezplodnem iskanju vpraša nekdo: „Pa si gotov, da si ga prav tukaj izgubil?“

„Izgubil sem ga v parku, a tam je temno in ga ne morem iskati.“

— — —

Izumitelj. „Kdo je izumil žago cirkularko?“

„Ne vem.“

„Neki Tirolec.“

„Kdo je izumil jodlanje?“

„Ne vem.“

„Isti Tirolec je vtaknil roko v cirkularko pa je kar jodlati začel.“

Zaklal ga je. Napihnen Italijan se je povzdigoval nad vse narodnosti sveta. Našteval je vse mogoče pridobitve in napredke od začetka pa tja do konca sveta. Vse so Lahii pogruntali. Ko je prišel v svojem poveličevanju do zadnje svetovne vojne, je zatrdil, da so se iz vojnih razvalin dvignili že v enem mesecu in da so imeli makaronov na pretek.

Janez se je uprlo tako pretirano samohvalisanje. Dejal je: „Makaroni? Iz ameriške moke, z nemškimi stroji in laškimi luknjami...“

Giovanninu je zaprlo sapo.

— — —

Pomota. V mestu sta bila dva advokata z istim priimkom in njihovi ženi sta bili obe Mariji. Zgodilo se je, da je eden od njih umrl, drugi pa je odšel na počitnice v Dalmacijo. Ta, drugi, je postal brzozjav svoji ženi: „Srečno dospel. Strašna vročina.“

Pismonoša pa je izročil brzozjav vdovi. Vsa prepadena je padla v nezavest.

— — —

Uganka. Kdaj je osel tako rigal, da so ga čuli vsi ljudje?

Odgovor: v Noetovi barki.

KJE JE KAJ

LETO 55

JULIJ-AVGUST 1988

UVODNIK	Za sklep Marijinega leta (Lojze Kukovica)	321
VNEBOVZETJE	Ob prazniku Marijinega vnebovzetja (Stanislav Hočvar)	324
SHOD	Izjava o družini II. katoliškega shoda Slovencev v Argentini	327
CERKEV V SLOVENIJI	Potek pastoralnega občnega zbora ljubljanske nadškofije (po Družini)	329
	Ob 25-letnici smrti nadškofa Antona Vovka (Franc Vrhunc)	345
KRŠČANSTVO V RUSIJI	Tisoč let krščanstva v Rusiji (Jože Maruža)	333
IZ ŽIVLJENJA CERKVE	Leto papežev (Družina)	336
	Življenje papeža Janeza Pavla II. (André Frossard)	338
	Zakaj brezbožnost in verska brezbriznost (Tajništvo za neverujoče)	353
IZ NAŠE ZGODBE	In življenje teče naprej... (France Pernišek)	356
	80 let Snojeve mame (Jože Škerbec)	360
V DRUŽINI	Vzgoja za ljubezen (Gerhard Hauer)	362
ZA MLADINO	Spolnost pred poroko: ovrednotenje razlogov (Dietmar Rost-Janko Bohak)	366
LEPOSLOVJE	Premakljivi svečnik (Lojze Kozar)	370
O NAS PIŠEJO PESEM ZDOMSKIH	Slovenija v Argentini (Fr. Bole v Ognjišču)	376
SLOVENCEV	Slovenija v svetu (Marko Kremžar)	380
KRONIKA	Med nami v Argentini	381

AÑO 55

JULIO-AGOSTO 1988

Uvoženo iz Slovenije

Delavci so stavkali, ker so bili slabo informirani. To bi šele stavkali, ko bi bili dobro informirani.

Pri nas razmišljajo o ukinitvi verbalnega delikta. A zelo potihem. Glasno razmišljanje je verjetno prav tako verbalni delikt.

Nič človeškega mi ni tuje, vendar bi si včasih le zaželel kakšen telečji zrezek.

V državi, kjer so mrtvi politiki pomembnejši od živih mislecev, ima ceno biron, ne možgani.

Na stara leta bi tudi hudič postal rad svetnik.

Daleč smo prišli, toda o tem bo mo razpravljali, ko se bo povečala zgodovinska razdalja.

Preden pride resnica na dan, ima laž že jahto.

Laže je prepisovati preteklost kakor raziskovati sedanost.

Stajno prebiramo v časopisu, kaj se dogaja „med nami“, nihče pa ne napiše, kaj se dogaja „med njimi“.

Z visokega položaja se je treba znati smejati.

Opravljal je mnoge družbenopolitične funkcije Najpomembnejša je bila, ko je izstopil iz partije.

Sprašujem se, kdo stoji za sindikatom, ki ščiti predstavnike delavskega razreda pred delavci.

Določeni tovariš je vzel najprej besedo, potem še vse ostalo.

Osnovno osemletno šolanje je obvezno, razen za vodilne kadre.

Proletarci vseh dežel: Prihodnost je vaša, le sedanost si vedno lastijo drugi.

V brezrazredni družbi nekateri vse življenje ponavljajo isti razred.

Vsak začetek je težak, še posebej začetek konca.

Natanko se ve, kdo pije, dognati je še treba, kdo bo p'čal.

Lahko je živeti od danes do jutri, če si nagra bil že včeraj.

Vsi smo na istem, toda vseeno so nekateri na boljšem.

Vidim, da nekateri resnično poskušajo izničiti naše revolucionarne tradicije. Zdaj so ukinili celo Goji otok.

Dilema socializma: ali je življenje pred smrtjo?

Javnost ni vznemirjena. Javnost se krohota.

Gradimo socializem s človeškim obrazom. Ta je pa vse daljši.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual No. 90877. — Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1988: ₳ 100; drugod 27 USA dolarjev. DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Luis Starc, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovena (dr. Luis Starc); director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nac. de la Prop. Intelectual No. 90877. — Talleres Gráficos "V i l k o" S. R. L., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.